

Beleidsregel subsidie natuur en landschap

Gewijzigd 22 april 2008

Inhoud

1. De beleidsregel in het kort	2
2. De beleidsregel subsidie natuur en landschap	5
3. Toelichting op de beleidsregel	16
4. Bijlagen bij de beleidsregel	25

1. De beleidsregel in het kort

Met de Beleidsregel subsidie natuur en landschap wil de provincie het natuur- en landschapsbeheer buiten de ecologische hoofdstructuur (EHS) bevorderen. De provincie subsidieert hiermee allerlei kleinschalige uitvoeringsprojecten op het gebied van natuur en landschap, uitgevoerd door (samenwerkingsverbanden van) gemeenten, waterschappen, vrijwilligersgroepen en particulieren. In deze brochure zijn de subsidiemogelijkheden en -voorwaarden opgenomen. De subsidieregeling wordt uitgevoerd door het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. Subsidieaanvragen kunnen bij dit Coördinatiepunt worden ingediend.

Deze subsidieregeling bestaat al sinds 1993 en is tussentijds een aantal keer gewijzigd. Bij de laatste wijziging op 22 april 2008 zijn er twee nieuwe subsidiemogelijkheden toegevoegd:

- Gemeenten en waterschappen die ecologische verbindingzones aanleggen kunnen in deze bestuursperiode (2008-2011) in aanmerking komen voor een subsidie van 100% op het gemeentelijk deel van de verbindingzone. Gemeenten die de afgelopen jaren op eigen initiatief in de aanleg van ecologische verbindingzones hebben geïnvesteerd, kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de beheerskosten (zie artikel 16 lid 11 en lid 12).
- Eigenaren van particuliere landgoederen kunnen subsidie aanvragen voor het herstel en behoud van monumentale lanen. De kosten van planvorming en uitvoering ten behoeve van deze herstelmaatregelen worden voor 80% gesubsidieerd (zie artikel 18).

Hieronder worden kort de belangrijkste punten uit de regeling weergegeven. Dit integrale tekst van de regeling is opgenomen in hoofdstuk 2.

Waarvoor zijn er subsidies beschikbaar?

- Herstel en aanleg van kleine landschapselementen
- Kleinschalige natuurontwikkeling
- Biotoopverbetering voor soorten
- Ecologische verbindingzones
- Ontsnippering (aanleg van faunavoorzieningen) van gemeentelijke wegen
- Herstel en behoud van monumentale lanen op particuliere landgoederen

Wie komen er voor subsidie in aanmerking?

Gemeenten, waterschappen, lokale stichtingen voor landschapsbeheer, agrariërs, overige particulieren en vrijwilligersgroepen voor landschapsbeheer. Subsidies voor grondverwerving en waardedaling, en voor ontsnippering van gemeentelijke wegen worden alleen verleend aan gemeenten en waterschappen. Subsidies voor het herstel en behoud van monumentale lanen wordt alleen verleend aan particuliere landgoedeigenaren.

Wat is de hoogte van de subsidie?

In bijlage A tot en met F van de beleidsregel (zie hoofdstuk 4) zijn tabellen met normbedragen voor subsidies opgenomen. Er is altijd sprake van een subsidiepercentage en een maximumbedrag. Voor particulieren en stichtingen geldt een percentage van maximaal 80% van de normkosten

voor projecten gelegen buiten het erf, en maximaal 50% van de normkosten voor projecten gelegen op het erf (erfplantingen).

Voor gemeenten en waterschappen geldt een subsidiepercentage van maximaal 50% van de normkosten. Uitzondering zijn:

- Ecologische verbindingzones, waarvan het gemeentelijk deel in de periode 2008-2011 voor 100% gesubsidieerd wordt;
- Ontsniperingsprojecten, waarvoor een subsidie van maximaal 75% mogelijk is.

Hoeveel geld is er jaarlijks beschikbaar?

De subsidieplafonds worden jaarlijks gepubliceerd in het Provinciaal Blad. In 2008 waren er voor de verschillende onderdelen van de beleidsregel de volgende bedragen beschikbaar:

- Herstel en aanleg van kleine landschapselementen, kleinschalige natuurontwikkeling en biotoopverbetering.....	€ 330.000,--
- Ecologische verbindingzones.....	€ 1.850.000,--
- Ontsnipering van gemeentelijke wegen.....	€ 400.000,--
- Hestel en behoud monumentale lanen.....	€ 100.000,--

Waar kan is subsidie aanvragen?

Subsidies kunnen uitsluitend worden aangevraagd bij het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. Een aanvraagformulier kan hier worden opgevraagd, of kan worden gedownload vanaf: www.brabantslandschap.nl/landschapsbeheer/subsidiemogelijkheden.html

Adres: Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80

5076 ZH Haaren

Tel: 0411-622775

Email: Info@brabantslandschap.nl

Neem voor meer informatie contact op met:

Oost-Brabant	Ferdinand ter Schure	024-3972085 (ma-do), 0411-622775 (vr)
Midden-Brabant	Emiel Rijken	0411-622775 (ma-vr)
West-Brabant	Carlo Braat	076-5971561 (ma-do), 0411-622775 (vr)

2. Beleidsregel subsidie natuur en landschap

GEDEPUTEERDE STATEN van Noord-Brabant

- Gelet op ons besluit van 2 oktober 2007 om een impuls aan de aanleg van ecologische verbindingzones te geven;
- Gelet op ons besluit van 30 oktober 2007 om een subsidieregeling voor de restauratie van monumentale lanen op Brabantse landgoederen te ontwikkelen;
- Gelet op ons besluit van 25 maart 2003 om de Overeenkomst Landschapsbeheer Noord-Brabant 2003-2010 aan te gaan met Stichting Het Noordbrabants Landschap;
- Gelet op het op basis van deze overeenkomst aan deze Stichting verleende mandaat voor uitvoering van deze beleidsregel (Pb. 144/06);
- Gelet op artikel 152 van de Provinciewet;
- Gelet op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht;
- Gelet op de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant;
- Overwegende dat de Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap, zoals vastgesteld op 12 september 2006, een aantal technische en juridische aanpassingen behoeft;

Besluiten vast te stellen de volgende gewijzigde regeling:

BELEIDSREGEL SUBSIDIE NATUUR EN LANDSCHAP

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1

Gedeputeerde Staten kunnen in het kader van deze beleidsregel subsidies verstrekken voor activiteiten welke passen binnen de doelstellingen van het natuur- en landschapsbeleid van rijk en provincie met betrekking tot herstel en aanleg van kleine landschapselementen, instandhouding van kleine landschapselementen, kleinschalige natuurontwikkeling, biotoopverbetering, ecologische verbindingzones, ontsnippering van gemeentewegen en behoud en herstel van monumentale lanen, alsook subsidie verstrekken aan vrijwilligersgroepen voor landschapsbeheer.

Artikel 2

In deze beleidsregel wordt verstaan onder:

- a. Stichting: Stichting Het Noordbrabants Landschap;
- b. Landschapselement: natuurelement in het cultuurlandschap met een natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische en/of archeologische betekenis;
- c. Kleinschalige natuurontwikkeling: het tot stand brengen van een natuurlijk milieu voor de ontwikkeling van gewenste levensgemeenschappen van planten- en diersoorten door middel van actief ingrijpen, voorheen ook aangeduid met de term 'natuurbouw';
- d. Biotoopverbetering: verbetering van leefomstandigheden voor specifieke planten- of diersoorten door het aanbrengen van technische voorzieningen en/of door het treffen van

- inrichtingsmaatregelen, ook aangeduid met de term 'kleinschalige uitvoeringsmaatregelen soortenbeleid';
- e. EHS: Ecologische Hoofdstructuur, zijnde een ruimtelijke begrenzing zoals opgenomen in de Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant, zoals vastgesteld d.d. 25 september 2007, dan wel later gewijzigd;
 - f. GHS: Groene Hoofdstructuur, zijnde een ruimtelijke begrenzing zoals opgenomen in het Streekplan Noord-Brabant, vastgesteld d.d. 22 februari 2002, dan wel later gewijzigd of opgenomen in de door PS in 2008 vastgestelde Interimstructuurvisie 'Brabant in ontwikkeling' en/of in de door GS in 2008 vastgestelde Paraplunota ruimtelijke ordening 'Brabant in ontwikkeling';
 - g. AHS-landschap: Agrarische Hoofdstructuur met het accent landschap, zijnde een ruimtelijke begrenzing zoals opgenomen in het Streekplan Noord-Brabant, vastgesteld d.d. 22 februari 2002, dan wel later gewijzigd of opgenomen in de door PS in 2008 vastgestelde Interimstructuurvisie 'Brabant in ontwikkeling' en/of in de door GS in 2008 vastgestelde Paraplunota ruimtelijke ordening 'Brabant in ontwikkeling';
 - h. RNLE: Regionale Natuur- en Landschapseenheid, zijnde een gebied dat bestaat uit een of meer begeleid natuurlijke eenheden en kleinere bos- en natuurgebieden, met tussengelegen of omringende landbouwgronden, een en ander zoals opgenomen in het Streekplan Noord-Brabant, vastgesteld d.d. 22 februari 2002, dan wel later gewijzigd en nader begrensd in de Reconstructieplannen en/of opgenomen in de door PS in 2008 vastgestelde Interimstructuurvisie 'Brabant in ontwikkeling' en/of in de door GS in 2008 vastgestelde Paraplunota ruimtelijke ordening 'Brabant in ontwikkeling';
 - i. Ecologische Verbindingszone: zone, zoals aangegeven op de plankaarten behorende bij de volgende door de provincie vastgestelde plannen:
 - Streekplan Noord-Brabant, vastgesteld d.d. 22 februari 2002, dan wel later gewijzigd of opgenomen in de door PS in 2008 vastgestelde Interimstructuurvisie 'Brabant in ontwikkeling' en/of in de door GS in 2008 vastgestelde Paraplunota ruimtelijke ordening 'Brabant in ontwikkeling';
 - Waterhuishoudingsplan 2, vastgesteld d.d. 11 september 1998, dan wel later gewijzigd;
 - Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant, vastgesteld d.d. 25 september 2007, dan wel later gewijzigd;
 - j. Ontsnippering: aanleg van faunavorzieningen bij wegen met als doel het opheffen van de barrièrewerking van genoemde wegen voor dieren, bijvoorbeeld door de aanleg van dassentunnels, ecoduikers of voorzieningen voor amfibieën. In deze beleidsregel heeft ontsnippering specifiek betrekking op gemeentelijke wegen;
 - k. Adviescommissie: de Adviescommissie ecologische verbindingszones, bestaande uit vertegenwoordigers van de provincie, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Dienst Landelijk Gebied, Rijkswaterstaat, de Stichting en een onafhankelijk deskundige voor natuur en landschap;
 - l. Subsidieverordening: Algemene subsidieverordening provincie Noord-Brabant;
 - m. Leidraad: Leidraad realisering ecologische verbindingszones, vastgesteld d.d. 29 augustus 1996, dan wel later gewijzigd;
 - n. Erf: tot het erf van agrarische bedrijven wordt gerekend het op de bestemmingskaart van het Bestemmingsplan Buitengebied aangegeven (flexibel) agrarisch bebouwingsvlak of kassenperceel inclusief een zone van 10 meter rondom. Bij een flexibel agrarische bebouwingsvlak of kassenperceel wordt aan de zijde van de uitbreidingsrichting(en) in elk geval een afstand van 50 meter vanaf de bestaande bebouwing tot het erf gerekend. Tot

- het erf van een burgerwoning wordt gerekend de grond die in een straal van 150 meter rond de op de bestemmingsplan kaart aangegeven woning inclusief opstallen is gelegen;
- o. Recreatieterrein: terrein met een recreatieve bestemming op een bestemmingsplankaart van een Bestemmingsplan Buitengebied of een ander bestemmingsplan;
 - p. Aandachtsgebied: landschappelijk waardevol gebied, behorend tot de GHS, de AHS-landschap en/of een RNLE, dan wel een gebied dat als zodanig of in vergelijkbare termen in een gemeentelijk landschapsbeleidsplan of landschapsontwikkelingsplan is aangeduid. Ook gebieden aangeduid in soortbeschermingsplannen worden tot het aandachtsgebied gerekend;
 - q. Waardedaling: de getaxeerde agrarische grondwaarde verminderd met de actuele waarde van natuurgrond. Van waardedaling is sprake wanneer agrarische gronden uit productie worden genomen ten behoeve van de realisatie van een ecologische verbindingzone;
 - r. Landgoed: landgoed, zoals gedefinieerd in artikel 1 lid 1a van de Natuurschoonwet 1928;
 - s. Landgoedeigenaar: eigenaar, zoals gedefinieerd in artikel 1 lid 1b van de Natuurschoonwet 1928;
 - t. Momumentale laan: laan – zijnde een weg of een pad met aan weerszijden een begeleidende beplanting van bomen die op rij en in vast plantverband staan – aangeplant vóór 1940 en kenmerkend voor de structuur van een landgoed.

Hoofdstuk 2 Algemene bepalingen betreffende het aanvragen en verlenen van subsidies

Artikel 3

1. De in deze beleidsregel geregelde subsidies zijn incidentele projectsubsidies.
2. Projectsubsidies als bedoeld in lid 1 kunnen worden verleend aan elke al dan niet professionele organisatie of instelling voor landschapsbeheer, particulier, nutsbedrijf, gemeente en waterschap, tenzij anders is bepaald in artikel 12 tot en met 18.
3. Projectsubsidies als bedoeld in lid 1 worden niet verleend aan aan de staat of aan de overige provincies of aan door rijk of provincie gesubsidieerde particuliere en ambtelijke terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties.
4. Aan vrijwilligersgroepen voor landschapsbeheer kan een subsidie worden toegekend op basis van het totaal aantal gewerkte dagen, dit in evenredigheid met het voor dit onderdeel vastgestelde subsidieplafond voor het totale vrijwilligerswerk in de provincie. De vaststelling van het aantal gewerkte dagen vindt plaats op basis van een jaarlijks bij de Stichting in te dienen enquêteformulier.

Artikel 4

In aanvulling op artikel 13 van de subsidieverordening wordt in het kader van deze beleidsregel geen subsidie verleend:

1. Voor elementen of projecten die binnen de bebouwde kom – zoals bedoeld in de Wegenverkeerswet – zijn gelegen, tenzij het gaat om de realisatie van ecologische verbindingzones, inclusief de voor de verbindingzone noodzakelijke ontsnipperingsmaatregelen;
2. Voor elementen of projecten die gelegen zijn in de EHS, tenzij het gaat om ontsnippering van gemeentelijke wegen of om behoud en herstel van monumentale lanen en er anderszins geen subsidie kan worden verstrekt.
3. Indien de aanvraag voor deze kosten betrekking heeft op projecten gelegen in de nabijheid van andere reeds op basis van deze beleidsregel gesubsidieerde projecten, waardoor subsidiëring leidt tot een onevenwichtige regionale spreiding van projecten.

Artikel 5

1. De aanvraag voor een subsidie wordt voor aanvang van de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd ingediend bij de Stichting. De Stichting besluit uiterlijk 13 weken na indiening over de aanvraag. In het geval een advies zoals bedoeld in artikel 16 lid 6, artikel 17 lid 5 of artikel 18 lid 2 is vereist, wordt deze termijn éénmalig met maximaal 13 weken verlengd.
2. Voor het aanvragen van een subsidie wordt gebruik gemaakt van een door de Stichting te verstrekken aanvraagformulier.
3. Als aanduiding van de te leveren prestaties, wordt bij de aanvraag een projectplan overlegd tenminste bestaande uit:
 - a. een beschrijving van de uit te voeren activiteiten;
 - b. een inrichtingsschets op schaal;
 - c. een overzichtskaart waarop de projectlocatie is aangegeven, bij voorkeur een topografische kaart met een schaal van 1:25.000;
 - d. een begroting of offerte en –indien van toepassing– een volledig ingevulde en ondertekende de minimis-verklaring.
4. Bij een aanvraag om subsidie kunnen, binnen een daartoe door de Stichting te stellen redelijke termijn, meerdere offertes worden verlangd.
5. Gedeputeerde Staten kunnen bepalen dat in afwijking van lid 3 geen projectplan noodzakelijk is, maar dat bij de aanvraag een inrichtingsplan wordt overlegd, opgesteld in overleg met de Stichting.
6. Indien dit met het oog op de planvorming bij en het toezicht door de betreffende overheden noodzakelijk is, blijkt uit het project- of inrichtingsplan tevens dat over het project waarop deze kosten betrekking hebben vooraf overleg is gevoerd met het waterschap en/of de gemeente waarbinnen het betreffende project gelegen is.

Artikel 6

1. Naar aanleiding van artikel 6 van de subsidieverordening wordt vanwege strijdigheid met het bestaande beleid in ieder geval geen subsidie verleend aan projecten waarvoor geldt dat:
 - a. het project niet past in het beleid met betrekking tot de EHS;
 - b. het project niet past binnen het beleid met betrekking tot de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden;
 - c. het project niet past binnen het regionale landschappelijke raamwerk.
2. Kosten welke uit anderen hoofde zijn of worden gesubsidieerd zijn niet subsidiabel. Tot deze kosten worden in ieder geval die projectkosten gerekend waarvoor geldt dat:
 - a. voor deze kosten eveneens subsidie kan worden verkregen in het kader van andere subsidieregelingen van rijk en provincie, waaronder met name genoemd worden:
 - de Provinciale Subsidieregeling Natuurbeheer (PSN)
 - de Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (PSAN)
 - het Groen-Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant
 - b. voor dezelfde kosten subsidie kan worden verkregen in het kader van landinrichtingsprojecten, als bedoeld in de Landinrichtingswet;
 - c. het project waarop deze kosten betrekking hebben is opgenomen in een landinrichtingsproject in uitvoering waarvoor het plan van toedeling nog niet is vastgesteld en ter visie is gelegd, uitgezonderd ecologische verbindingzones of delen daarvan waarvoor er vanuit het landinrichtingsproject of vanuit andere financieringsbronnen geen financiering beschikbaar is.

3. Kosten van reguliere werkzaamheden van de aanvrager, onderhoud of herstelwerkzaamheden zijn niet subsidiabel. Tot deze kosten worden in ieder geval die projectkosten gerekend waarvoor geldt dat:
 - a. het project waarop deze kosten betrekking hebben wordt uitgevoerd op een bestaand of te ontwikkelen recreatieterrein;
 - b. het project waarop deze kosten betrekking hebben waterlopen betreft die in beheer zijn bij het rijk;
 - c. het project waarop deze kosten betrekking hebben beschouwd kan worden als behorende tot een 'goede landbouwpraktijk', waaronder in ieder geval de landschappelijke inpassing van nieuwe bedrijfsgebouwen;
 - d. de onderhoudstoestand van het landschapselement waarop deze kosten betrekking hebben hiervoor geen aanleiding geeft, inclusief de nazorg voor achterstallig onderhoud;
 - e. de kosten betrekking hebben op activiteiten van vrijwilligersgroepen op het gebied van landschapsbeheer welke uitgevoerd worden op terreinen van het Staatsbosbeheer en van instanties die in aanmerking komen voor de Subsidieregeling particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties.

Artikel 7

Vervallen.

Artikel 8

1. Indien geen nadere termijnen voor indiening zijn vastgesteld geldt –onverminderd de vastgestelde subsidieplafonds– de volgorde van binnenkomst van subsidieaanvragen.
2. Indien een toewijzende beschikking tot gevolg kan hebben dat afwijzend moet worden beslist op een andere aanvraag voor deze beleidsregel, die eerder voldeed aan de wettelijke voorschriften, wordt geen beschikking gegeven, totdat op die aanvraag is beslist.

Artikel 9

1. De in de bijlagen bij deze beleidsregel gehanteerde normbedragen zijn geïndexeerd. Bij wijziging van de normbedragen worden deze door Gedeputeerde Staten vastgesteld en bekend gemaakt in het Provinciaal blad.
2. In de bijlagen bij deze beleidsregel is de verplichting uitgewerkt dat de subsidieontvanger zelf in een eigen bijdrage of aanvullende inkomsten voorziet.
3. Indien voor projecten ook bijdragen van derden worden verkregen, mag het totaal aan bijdragen het totaal van de uitvoeringskosten niet overschrijden.

Artikel 10

1. Gedeputeerde Staten stellen bij het verlenen van de subsidie in ieder geval de voorschriften dat:
 - a. met de uitvoering van de activiteiten pas een aanvang mag worden gemaakt wanneer de beschikking tot subsidieverlening is ontvangen;
 - b. de werkzaamheden binnen de navolgende termijnen na bekendmaking van het subsidiebesluit zijn voltooid:
 - i. subsidies voor herstel en aanleg kleine landschapselementen; instandhouding kleine landschapselementen; natuurbouw; biotoopverbetering; herstel en behoud monumentale lanen: 1 jaar;
 - ii. subsidies voor ecologische verbindingzones en ontsnippering van gemeentelijke wegen: 2 jaar;

- c. Gedeputeerde Staten kunnen besluiten de onder b. genoemde termijnen éénmaal te verlengen, wanneer hiervoor uiterlijk 2 weken vóór het verstrijken van de termijn door de aanvrager een gemotiveerd verzoek wordt ingediend bij de Stichting.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 van dit artikel wordt bij de verlening van subsidies het voorschrift gesteld dat de subsidieontvanger dient mee te werken aan de totstandkoming van een instandhoudingovereenkomst ter uitvoering van de beschikking tot verlening van de subsidie. Deze overeenkomst verplicht de subsidieontvanger de objecten waarvoor subsidie is ontvangen tenminste gedurende 10 jaar na oplevering in stand te houden en deugdelijk te beheren.

Artikel 11

Bij een aanvraag tot vaststelling van een subsidie kan in het geval het een subsidie voor de aankoop van (ruil)grond of omzetting van landbouwgrond in natuurgrond (waardedaling) ten behoeve van een ecologische verbindingzones betreft, in plaats van een accountantsverklaring ook worden volstaan met:

- a. in het geval van aankoop een kopie van de notariële akte en de factuur van de notaris van de betreffende grondaankoop;
- b. in het geval van waardedaling een taxatierapport voor de betreffende gronden en de factuur van de taxateur.

Hoofdstuk 3 Bijzondere bepalingen

Artikel 12 Herstel en aanleg van kleine landschapselementen

1. De kosten van herstel en aanleg van kleine landschapselementen die worden gerealiseerd op bermen langs openbare, verharde wegen komen niet voor subsidie in aanmerking.
2. De subsidiabele activiteiten, normkosten, criteria en randvoorwaarden voor projecten voor herstel en aanleg van kleine landschapselementen zijn in bijlage A nader bepaald. De hoogte van de subsidie wordt berekend op basis van de in deze bijlage vastgestelde normkosten.
3. De hoogte van een subsidie voor herstel en aanleg van kleine landschapselementen mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaardbaar geachte kosten met een maximum van € 10.000,- per project per jaar:
 - a. voor particulieren, alsmede stichtingen, geldt een subsidie van maximaal 80% van de geaccepteerde projectkosten voor projecten welke buiten het erf gerealiseerd worden, en maximaal 50% van de geaccepteerde projectkosten voor projecten welke binnen het erf gerealiseerd worden;
 - b. voor gemeenten en waterschappen, alsmede nutsbedrijven, geldt een subsidie van maximaal 50% van de geaccepteerde projectkosten.

Artikel 13 Instandhouding van kleine landschapselementen

1. Subsidie voor de kosten van onderhoud van kleine landschapselementen kan alleen worden verleend aan eigenaren van bestaande en nieuwe landschapselementen op dijken die onderdeel uitmaken van het project Dijk van een Landschap, conform de in dat kader aangegane overeenkomsten.
2. De subsidiabele activiteiten, normkosten, criteria en randvoorwaarden voor projecten voor instandhouding van kleine landschapselementen zijn in bijlage B nader bepaald. De hoogte van een subsidie voor instandhouding kleine landschapselementen worden bepaald op basis van de in deze bijlage vastgestelde normkosten.
3. De subsidie bedraagt maximaal 100% van de door GS vastgestelde normkosten.

Artikel 14 Kleinschalige natuurontwikkeling

1. De subsidiabele activiteiten, normkosten, criteria en randvoorwaarden voor kleinschalige natuurontwikkeling zijn opgenomen in bijlage C van deze beleidsregel. De hoogte van de subsidie wordt berekend op basis van de in deze bijlage vastgestelde normkosten.
2. De hoogte van een subsidie kleinschalige natuurontwikkeling mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaarderbaar geachte kosten met een maximum van € 15.000,- per project per jaar:
 - a. voor particulieren, alsmede stichtingen, geldt een subsidiepercentage van maximaal 80% van de uitvoeringskosten van het project;
 - b. voor gemeenten en waterschappen, alsmede nutsbedrijven, geldt een subsidiepercentage van maximaal 50% van de uitvoeringskosten van het project.

Artikel 15 Biotoopverbetering

1. De subsidiabele activiteiten, normkosten, criteria en randvoorwaarden voor biotoopverbetering zijn opgenomen in bijlage D van deze beleidsregel. De hoogte van de subsidie wordt berekend op basis van de in deze bijlage vastgestelde normkosten.
2. De hoogte van een subsidie voor biotoopverbetering mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaarderbaar geachte kosten, met een maximum van € 7.000,- per project per jaar:
 - a. voor particulieren, alsmede stichtingen, geldt een subsidiepercentage van maximaal 80% van de uitvoeringskosten van het project;
 - b. voor gemeenten en waterschappen, alsmede nutsbedrijven, geldt een subsidiepercentage van maximaal 50% van de uitvoeringskosten van het project.

Artikel 16 Ecologische verbindingzones

1. Subsidie voor de kosten van ecologische verbindingzones wordt verleend aan alle in artikel 3 lid 2 genoemde instanties of personen, met uitzondering van subsidies voor de kosten van de verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken van grond ten behoeve van de aanleg van een ecologische verbindingzone, welke alleen worden verleend aan waterschappen en gemeenten.
2. Subsidie wordt alleen verleend voor verbindingzones die zijn opgenomen in één van de in artikel 2 sub i genoemde plannen. Verbindingzones welke onderbroken worden door beheersgebied –zoals begrensd op de kaarten behorende bij de Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant– worden beschouwd als aaneengesloten ecologische verbindingzones en zijn derhalve subsidiabel. Binnen bestaande en te ontwikkelen bos- of natuurgebieden van de EHS is de aanleg van ecologische verbindingzones niet subsidiabel.
3. In afwijking van artikel 5 lid 3 worden aanvragen voor subsidies ten behoeve van verbindingzones ingediend op basis van een in overleg met de Stichting opgesteld inrichtingsplan, waarvan een begroting of offerte onderdeel uitmaakt.
4. Subsidie voor de aanleg van een ecologische verbindingzone wordt alleen verleend op basis van een door de Adviescommissie goedgekeurde inrichtings-/toekomstvisie of inrichtingsplan.
5. Bij een grondaankoop ten behoeve van de aanleg van verbindingzones kan voor spoedeisende grondaankopen, voor wat betreft de aanlevering van stukken en toestemming, een uitzondering worden gemaakt op artikel 5, artikel 10 lid 1a en op lid 3 en 4 van dit artikel; indien er binnen twee jaar na aankoop nog geen inrichtingsvisie of inrichtingsplan voor het betreffende perceel (of percelen) is overlegd, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om de subsidie in te trekken.
6. Tot de geaccepteerde projectkosten worden gerekend de kosten van verwerving, waardedaling en/of het pachtvrijmaken van landbouwgrond ten behoeve van de realisatie van een

- ecologische verbindingzone en de inrichtingskosten, een en ander zoals opgenomen in bijlage E van deze beleidsregel. Indien er in een subsidieverzoek bedragen gehanteerd worden welke afwijken van de geldende normbedragen, kan van deze normbedragen worden afgeweken indien de Adviescommissie over deze afwijking een positief advies heeft gegeven.
7. De hoogte van een subsidie voor de inrichting van verbindingzones mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaardbaar geachte kosten:
 - a. Voor particulieren, alsmede stichtingen, geldt een subsidiepercentage van maximaal 80% van de geaccepteerde projectkosten;
 - b. voor gemeenten en waterschappen geldt een subsidiepercentage van maximaal 50% van de geaccepteerde projectkosten.
 8. De hoogte van een subsidie voor verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken ten behoeve van de realisatie van een verbindingzone mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaardbaar geachte kosten:
 - a. de subsidie bedraagt maximaal 50% van de geaccepteerde kosten voor of verwerving of waardedaling en –indien van toepassing– de kosten voor het pachtvrij maken van landbouwgronden gronden;
 - b. kosten voor grondaankoop of waardedaling zijn subsidiabel mits zij niet uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) van de Dienst Landelijk Gebied voor gronden in het buitengebied. Indien er bij een subsidieverzoek met betrekking tot grondverwerving of waardedaling sprake is van bedragen welke uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens BBL, kan hiervan worden afgeweken indien de Adviescommissie over deze afwijking een positief advies heeft gegeven.
 9. Voor een subsidie voor de kosten van verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken van landbouwgronden ten behoeve van de realisatie van verbindingzones gelden de volgende beperkingen:
 - a. Kosten van verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken van landbouwgronden zijn alleen subsidiabel als grond is aangekocht op de projectlocatie. Is de grond op een andere locatie verworven, dan is deze alleen subsidiabel indien deze grond is aangekocht als ruilgrond ten behoeve van de realisatie van een verbindingzone. De bewijslast dat (ruil)gronden aangekocht zijn ten behoeve van de realisatie van een ecologische verbindingzone ligt bij de aanvrager van de subsidie;
 - b. kosten van verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken van landbouwgronden voor de realisatie van verbindingzones die gelegen zijn in of direct grenzen aan uitbreidingsplannen voor woningbouw of bedrijventerrein zijn niet subsidiabel;
 - c. kosten van verwerving, waardedaling en/of het pachtvrij maken van landbouwgronden ten behoeve van schouwpaden is subsidiabel indien het schouwpad een integraal onderdeel uitmaakt van een verbindingzone met een gemiddelde breedte van minimaal 15 meter, en als dit schouwpad beheerd wordt als onbemest grasland;
 - d. de kosten van waardedaling is alleen subsidiabel indien een gemeente of waterschap eigen agrarische gronden inzet ten behoeve van de realisatie van een ecologische verbindingzone, en deze voor dit doel uit productie neemt.
 10. In aanvulling op lid 7b en 8a geldt in de jaren 2008 tot en met 2011 voor gemeenten en waterschappen een subsidiepercentage van 100% van de geaccepteerde kosten voor verwerving, ontpachting en/of waardedaling van grond en voor inrichting voor ecologische verbindingzones gelegen buiten de bebouwde kom, waarbij de volgende beperkingen gelden:
 - a. Voor verbindingzones vermeld op de plankaart van het Waterhuishoudingsplan –de zogenaamde natte verbindingzones– is dit percentage alleen van toepassing op dat deel van de verbindingzone dat breder is dan gemiddeld 10 meter per strekkende kilometer, maar niet breder is dan gemiddeld 25 meter per strekkende kilometer.

- b. Voor overige verbindingzones geldt dit subsidiepercentage voor maximaal 2,5 hectare per strekkende kilometer.
11. In aanvulling op lid 6 kan aan gemeenten een éénmalige subsidie worden verleend voor de kosten van beheer en onderhoud van ecologische verbindingzones gelegen buiten de bebouwde kom, waarbij de volgende beperkingen gelden:
- a. Het subsidiebedrag bedraagt maximaal éénmalig € 4.000,-- per hectare ecologische verbindingzone.
 - b. Subsidie wordt alleen verleend voor dat deel van de verbindingzone waarvoor de betreffende gemeente zelf kosten heeft gemaakt of vóór 1 januari 2008 een verplichting met derden is aangegaan, dan wel een subsidiebeschikking heeft ontvangen. Indien de gronden na realisatie van de verbindingzone zijn overgedragen aan een waterschap, dan zijn deze eveneens subsidiabel.
 - c. Subsidie wordt niet verleend voor projecten die als gevolg van een verplichting tot aanleg zijn uitgevoerd, bijvoorbeeld een compensatieverplichting.
 - d. Subsidie wordt niet verleend voor projecten waarvan de kosten van beheer- en onderhoud door andere subsidieregelingen zijn gedekt.
 - e. Subsidie moet voor 1 januari 2009 zijn aangevraagd.
12. Onverminderd het bepaalde in artikel 10 worden bij de verlening van een subsidie voor verbindingzones de voorschriften gesteld dat:
- a. de betreffende gemeente of het betreffende waterschap slechts bevoegd zal zijn de onderhavige gronden te vervreemden na verkregen toestemming van Gedeputeerde Staten, tenzij in een gezamenlijk project van gemeente(n) en waterschap voor de verbindingzone aangekochte grond wordt overgedragen van gemeente naar waterschap of vice versa;
 - b. indien het een subsidie aan een gemeente betreft, deze zich hiermee verplicht de verbindingzone in het gemeentelijk bestemmingsplan een natuurbestemming te geven;
 - c. Indien er als gevolg van een toekomstige bestemmingswijziging sprake is van waardevermeerdering van eerder door de provincie de gesubsidieerde gronden, dan komt de meerwaarde van dit waardeverschil toe aan de provincie;
 - d. in het geval van een subsidie voor het ecologische beheer en onderhoud, zoals vermeld onder lid 11, een beheersplan voor de betreffende ecologische verbindingzone dient te zijn opgesteld of uiterlijk één jaar na de subsidieaanvraag aan de Stichting te zijn toegezonden.

Artikel 17 Ontsnippering van gemeentelijke wegen

1. Subsidie voor de kosten van ontsnipperingsprojecten worden alleen verleend aan waterschappen en gemeenten.
2. Subsidie wordt alleen verleend aan ontsnipperingsprojecten voor bestaande gemeentelijke wegen indien:
 - a. gelegen binnen de EHS of;
 - b. de betreffende weg een ecologische verbindingzone kruist of;
 - c. gelegen binnen een RNLE of;
 - d. gelegen in een gebied waarvoor een relevant gebiedsgericht soortbeschermingsplan is opgesteld of;
 - e. er aantoonbaar sprake is van een locatie waar frequent fauna ten prooi valt aan het verkeer.
3. Subsidie aan ontsnipperingsprojecten ten behoeve van begrazingsbeheer zijn alleen subsidiabel indien gelegen binnen een RNLE en waarvoor op de betreffende locatie in de Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant een begrazingsdoelstelling is vastgesteld.

4. In afwijking van artikel 5 lid 3 worden aanvragen voor subsidies ten behoeve van ontsnipperingsprojecten ingediend op basis van een in overleg met de Stichting opgesteld inrichtingsplan, waarvan een begroting of offerte onderdeel uitmaakt.
5. Subsidie voor de aanleg van een ontsnipperingsproject wordt alleen verleend op basis van een door de Adviescommissie goedgekeurd inrichtingsplan.
6. De subsidiabele activiteiten, normkosten, criteria en randvoorwaarden voor projecten voor ontsnipperingsprojecten zijn in bijlage E nader bepaald, uitgezonderd de onderdelen welke niet op ontsnipperingsprojecten van toepassing zijn.
7. De hoogte van een subsidie ten behoeve van een ontsnipperingsproject mag niet meer bedragen dan maximaal 75% van de geaccepteerde projectkosten met een maximum van € 50.000,- per faunapassage.

Artikel 18 Herstel en behoud monumentelen lanen

1. Subsidie voor de kosten van planvorming en maatregelen ten behoeve van herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen kan alleen worden verleend aan particuliere landgoedeigenaren.
2. In afwijking van artikel 5 lid 3 en lid 5 worden aanvragen voor subsidie voor uitvoeringsmaatregelen ten behoeve van herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen ingediend op basis van een goedgekeurd lanenplan, waarvan –indien de Stichting hierom vraagt– een begroting en één of meerdere offertes onderdeel uitmaken. Voor goedkeuring legt de Stichting een lanenplan voor aan een commissie van experts op het gebied van boom- en laanherstel.
3. De subsidiabele activiteiten, normkosten en randvoorwaarden bij planvorming en uitvoeringsmaatregelen ten behoeve van herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen zijn opgenomen in bijlage F van deze beleidsregel.
4. De hoogte van een subsidie herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen mag niet meer bedragen dan de hierna te noemen percentages van de aanvaarbaar geachte kosten:
 - a. voor planvorming geldt een subsidiepercentage van maximaal 80% van de werkelijke kosten voor planvorming ten behoeve van het project, met een maximum subsidiebedrag van € 5.000,- per lanenplan;
 - b. voor uitvoering geldt een subsidiepercentage van maximaal 80% van de uitvoeringskosten van het project, met een maximum subsidiebedrag van € 50.000,- per project en per landgoed per jaar.

Hoofdstuk 4 Overige en slotbepalingen

Artikel 19

Deze subsidieregeling kan aangehaald worden als ‘Beleidsregel subsidie natuur en landschap’.

Artikel 21

Voor zover in deze beleidsregel niet of niet nader is bepaald, zijn de bepalingen in de subsidieverordening van toepassing.

Artikel 22

De Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap, zoals deze eerder werd vastgesteld op 12 september 2006, wordt ingetrokken. Op subsidies die verleend of vastgesteld zijn op grond van deze beleidsregel, blijft deze van toepassing.

Artikel 23

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.

's-Hertogenbosch, 22 april 2008

Gedeputeerde Staten voornoemd,

de voorzitter
J.R.H. Maij-Weggen

de secretaris
drs. W.G.H.M. Rutten

3. Toelichting op de beleidsregel

Toelichting op de Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap

Deze beleidsregel heeft betrekking op de volgende componenten:

- Subsidies voor herstel en aanleg van kleine landschapselementen
- Subsidies voor instandhouding van kleine landschapselementen
- Subsidies voor kleinschalige natuurontwikkeling
- Subsidies voor biotoopverbetering (uitvoering soortenbeleid)
- Subsidies voor de aanleg van ecologische verbindingzones
- Subsidies voor ontsnippering van gemeentelijke wegen
- Subsidies voor het behoud en herstel van monumentale lanen op particuliere landgoederen
- Subsidies voor vrijwilligersgroepen voor landschapsbeheer

In de beleidsregel zijn een aantal wijzigingen van juridisch-technische aard doorgevoerd. De gehanteerde normbedragen zijn afgestemd op die van het Groen-Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant.

Tevens zijn er een aantal nieuwe subsidieonderdelen toegevoegd of verlengd:

- een subsidie van 100% op het gemeentelijk aandeel in de aanleg van ecologische verbindingzones in de bestuursperiode 2008 tot en met 2011 (artikel 16 lid 10);
- een éénmalige subsidiebijdrage voor de kosten van beheer en onderhoud van ecologische verbindingzones voor gemeenten die de afgelopen jaren (vóór 2008) op eigen initiatief al in de aanleg van ecologische verbindingzones hebben geïnvesteerd (artikel 16 lid 10);
- toevoeging van de subsidiemogelijkheid voor het herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen (artikel 18);

Hieronder wordt een nadere toelichting gegeven bij een aantal van de artikelen.

Artikel 4

Met deze beleidsregel worden alleen projecten gelegen buiten de EHS gesubsidieerd, omdat er binnen de EHS diverse andere subsidieregelingen van toepassing zijn. Een uitzondering hierop zijn echter projecten voor de ontsnippering van gemeentewegen en voor het behoud en herstel van landgoedlanen. Daarom zijn deze projecten –veelal gelegen binnen de EHS– wel subsidiabel.

Met deze beleidsregel wil de provincie met name kleinschalige initiatieven op het gebied van natuur en landschap in het buitengebied ondersteunen. Lid 3 heeft tot doel om te voorkomen dat het merendeel van de beschikbare subsidies slechts ten behoeve van enkele grootschalig projecten worden ingezet. Voor een grootschaliger aanpak in het kader van landschapsbeheer heeft de provincie een andere regeling beschikbaar (het Groen Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant).

Artikel 5

Bij het aanvragen van subsidie zal door de stichting een aanvraagformulier worden verstrekt. Per onderwerp kan een ander aanvraagformulier van toepassing zijn.

Bij projecten voor ecologische verbindingzones en ontsnippering van gemeentewegen is een advies van de Adviescommissie ecologische verbindingzones voorgeschreven. Deze Adviescommissie vergadert drie- à viermaal per jaar. Afhankelijk van de planning van deze vergaderingen zal de termijn van 13 weken incidenteel overschreden worden. Daarom is deze termijn bij voorbaat verlengt. In de praktijk zal echter het merendeel van de aanvragen gewoon binnen de termijn van 13 weken afgehandeld worden. Een vergelijkbare situatie speelt bij de beoordeling van lanenplannen (artikel 18), zodat bovenstaande ook op dit onderdeel van toepassing is.

Het indienen van de ‘de minimis-verklaring’ is noodzakelijk indien de aanvrager een onderneming in Europeesrechtelijke zin is en er (mogelijk) sprake is van ongeoorloofde staatssteun, maar waarbij –in het geval van landbouwondernemingen– de ontvangen subsidies in de afgelopen 3 jaar in totaal niet meer zijn dan 3.000 euro.

Artikel 6

Met het ‘regionale landschappelijke raamwerk’ (lid 1c) wordt hier de aanwezige landschapsstructuur bedoeld. Dit artikel heeft tot doel om te voorkomen dat er bijv. de openheid van het landschap wordt aangetast door nieuwe opgaande beplantingen, of dat er poelen aangelegd worden op daarvoor ongeschikte locaties.

Projecten binnen landinrichtingsprojecten komen in beginsel niet voor subsidiëring in aanmerking, aangezien er voor dergelijke projecten in het kader van de Landinrichting over het algemeen uitvoeringsmiddelen beschikbaar zijn. Aangezien met het verschijnen van de Agenda Vitaal Platteland (LNV 2004) er van rijkswege geen financiële middelen meer beschikbaar zijn voor de aanleg van ecologische verbindingzones binnen landinrichtingsprojecten waarvan het Raamplan of het Plan van Toedeling na 1 januari 2005 is vastgesteld, wordt er op dit punt een uitzondering gemaakt (lid 2c). Ook voor kleinschalige uitvoeringsprojecten van particulieren die niet in het Landinrichtingsplan zijn opgenomen en waarvoor derhalve geen uitvoeringsmiddelen beschikbaar zijn, kan een uitzondering worden gemaakt.

Een ‘goede landbouwpraktijk’ (lid 3c) houdt verband met de ‘verantwoordelijkheid van agrarische ondernemers voor een zekere basiskwaliteit van de groene ruimte’ (Plattelandsbrief GRR-2001-1052 van 09-01-2002). Dit artikel heeft tot doel om te voorkomen dat subsidies worden verleend voor projecten die tot de eigen verantwoordelijkheid van een agrarisch ondernemer gerekend kunnen worden, bijvoorbeeld de zorg voor een goede landschappelijk inpassing van nieuwe bedrijfsgebouwen.

Herstel van een landschapselement is niet subsidiabel wanneer de onderhoudstoestand van een landschapselement hiervoor geen aanleiding geeft (lid 3d). Dit artikel heeft tot doel om te voorkomen dat subsidies worden verleend voor projecten waarbij er sprake is van achterstallig ‘regulier’ onderhoud of nalatigheid ten aanzien van onderhoud.

Artikel 10

Lid 2 van artikel 10 bepaald dat een overeenkomst tot stand moet komen waarmee de verplichting wordt vastgelegd dat de subsidieontvanger de objecten tenminste gedurende 10 jaar na oplevering in stand houdt en deugdelijk beheert. Artikel 10, lid 5 van de subsidieverordening regelt dat het object binnen deze termijn onder meer niet mag worden vervreemd of verhuurd. Hiermee is dus al een bepaalde zekerheidstelling gewaarborgd. De overeenkomst is bedoeld om ook het beheer zeker te stellen en voor beide verplichtingen de naleving hiervan zo mogelijk af te dwingen. De overeenkomst kan gezien worden als een uitvoeringsovereenkomst bedoeld in artikel 4:36 Awb.

Artikel 11

Artikel 10 van de subsidieverordening geeft aan welke stukken overlegd moeten worden bij de aanvraag tot vaststelling.

In het geval het een subsidie voor de aankoop van (ruil)grond of omzetting van landbouwgrond in natuurgrond (waardedaling) ten behoeve van een ecologische verbindingzones betreft, kan het tot onbillijkheden van overwegende aard leiden indien een aanvrager moet voldoen aan de eisen van subsidievaststelling genoemd in artikel 10 van de subsidieverordening. Gelet op het belang van een doelgerichte subsidieverstrekking, verleent Gedeputeerde Staten met een beroep op de 37 van de subsidieverordening bij voorbaat ontheffing van deze verplichting. In dat geval kan, in plaats van een accountantsverklaring, ook worden volstaan met een notariële akte en een taxatierapport. Deze stukken hebben een vergelijkbare status als een accountantsverklaring. Tevens worden de extra kosten welke een accountantsverklaring met zich meebrengt voorkomen.

Artikel 12 Subsidies herstel en aanleg van kleine landschapselementen

Subsidie voor herstel en aanleg van kleine landschapselementen is altijd een éénmalige inrichtingssubsidie. Subsidie voor de kosten van beheer- en onderhoud is in het kader van deze beleidsregel alleen mogelijk voor projecten welke deel uitmaken van het project 'Dijk van een Landschap' (zie artikel 13).

Voor andere projecten zijn er wel mogelijkheden in het kader van andere subsidieregelingen zoals Programma Beheer (binnen de EHS) of het Groen-Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant (buiten de EHS).

Bij aanvragen van particulieren is er een verschil in subsidiepercentages gemaakt tussen projecten binnen en buiten de begrenzing van het erf zoals gedefinieerd in artikel 2 sub n. Projecten buiten het erf ontvangen een hogere bijdrage, aangezien dergelijke projecten een grotere inspanning van de aanvrager vergen en een grotere bijdrage leveren aan het maatschappelijk belang.

In het geval er sprake is van een projectmatige aanpak (waarbij gedacht moet worden aan erfbeplantingscampagnes of een gemeentelijk uitvoeringsregeling zoals die momenteel in Etten-Leur van kracht is) kan de betreffende gemeente dan wel kunnen intergemeentelijke stichtingen of verenigingen voor landschapsbeheer fungeren als 'tussenpersoon' voor subsidieaanvragen, mits er hierover schriftelijke afspraken zijn gemaakt met het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. Dit betekent dat een gemeente, stichting of vereniging de subsidieaanvragen

van de deelnemers ontvangt en voorfinanciert, en periodiek of na afloop van het project een declaratie indient bij het Coördinatiepunt Landschapsbeheer. In de bedoelde schriftelijke overeenkomst zijn er afspraken gemaakt over:

- De subsidiabele activiteiten en normbedragen;
- De wijze van declareren en de benodigde documenten die bij declaratie aan de Stichting aangeleverd dienen te worden (zoals aanvraagformulieren, facturen en eigenverklaringen);
- Het budget dat vanuit deze beleidsregel voor het betreffende project beschikbaar is ('subsidieplafond').

In bijlage A van de beleidsregel zijn normkosten met betrekking tot herstel en aanleg van kleine landschapselementen nader gespecificeerd.

Artikel 13 Subsidies instandhouding kleine landschapselementen

Subsidies voor instandhouding worden alleen gecontinueerd voor het lopende project 'Dijk van een Landschap', dit om lopende beschikkingen gestand te doen. Nieuwe initiatieven elders in Brabant dienen ondergebracht te worden in het Groen-Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant. Wanneer dit Stimuleringskader in dit gebied operationeel wordt, zullen de overeenkomsten voor 'Dijk van Landschap' op termijn overgezet worden.

Binnen het huidige project worden de instandhoudingskosten van kleine landschapselementen alleen gesubsidieerd als de eigenaar een overeenkomst voor tenminste 10 jaar heeft gesloten met de betreffende gemeente en de Stichting. Deze overeenkomst wordt ondertekend door de deelnemer, een vertegenwoordiger gemeente (burgemeester of wethouder) en directeur Brabants Landschap. Hierbij zijn er twee mogelijkheden:

- de individuele grondgebruiker voert zelf het werk uit en ontvangt hiervoor de benodigde bijdrage van de Stichting;
- de grondgebruiker draagt de uitvoering over aan de Stichting.

In overleg met alle partijen is bij de aanvang van het project besloten dat ernaar gestreefd wordt dat alle beheerswerkzaamheden zoveel mogelijk uitgevoerd worden door het Groenbedrijf van het Werkvoorzieningsschap West-Noord-Brabant. Tussen vrijwel alle deelnemers en het Groenbedrijf is een 'Overeenkomst terzake van aanneming van aanleg en onderhoud van beplanting, tevens inhoudende een overdracht van een vordering' gesloten. Dit betekent in de praktijk dat het Groenbedrijf bij het Brabants Landschap een offerte indient voor uit te voeren werkzaamheden zoals in de overeenkomsten met de deelnemers zijn opgenomen. Daarnaast geeft het Brabants Landschap incidenteel –indien er daarvoor een aanleiding bestaat– ook nog opdrachten aan andere aannemers voor het uitvoeren van beheerswerkzaamheden in het kader van Dijk van een Landschap.

In bijlage B van de beleidsregel zijn de type landschapselementen en de normkosten met betrekking tot de instandhouding nader gespecificeerd.

Artikel 14 Subsidies kleinschalige natuurontwikkeling

Binnen de beleidsregel is er subsidie beschikbaar voor het realiseren van kleinschalige natuurontwikkelingsprojecten (voorheen: ‘natuurbouw’). De subsidies zijn alleen beschikbaar voor projecten waarvoor geen rijksmiddelen worden ingezet en moeten vooral gezien worden als een stimulant voor lokale overheden. Daarnaast komen ook particuliere grondeigenaars en –gebruikers voor subsidie in aanmerking.

In bijlage C van de beleidsregels zijn normkosten met betrekking tot kleinschalige natuurontwikkeling nader gespecificeerd.

Artikel 15 Subsidies biotoopverbetering

In het provinciaal beleid wordt gestreefd naar een ondersteuning van het soortenbeleid. Deze subsidie is met name gericht op projecten ten behoeve van soorten welke voorkomen in en rond het agrarisch cultuurlandschap. In dat kader worden subsidies geboden voor inrichtingsmaatregelen (‘biotoopverbeteringen’) en voor technische voorzieningen van specifieke soorten. Voorbeelden hiervan zijn aanleg en/of herstel van voortplantingsbiotopen van bedreigde amfibiesoorten, verblijfplaatsen voor vleermuizen en nestkasten voor kerkuilen. Voor ontsnipperingsmaatregelen (faunavoorzieningen) wordt verwezen naar artikel 17.

Bij de subsidieverlening wordt voorrang gegeven aan een projectmatige aanpak, waarbij het soortenbeleid van rijk en provincie uitgangspunt vormen.

In bijlage D van de beleidsregel zijn normkosten met betrekking tot biotoopverbetering nader gespecificeerd.

Artikel 16 Subsidies voor de realisatie van ecologische verbindingzones

Met betrekking tot de subsidies ten behoeve van de realisatie van ecologische verbindingzones is de *Leidraad realisering ecologische verbindingzones* uit 1996 het uitgangspunt. Voor subsidie komen in aanmerking de verbindingzones zoals aangegeven op de plankaarten van het Streekplan of de Interimstructuurvisie ‘Brabant in ontwikkeling’, het Waterhuishoudingsplan en/of het Natuurgebiedsplan Noord-Brabant, met dien verstande dat deze aanduidingen indicatief zijn.

Subsidie wordt verleend op basis van een uitvoeringsvisie of -plan dat is goedgekeurd door de Adviescommissie ecologische verbindingzones. In ‘Groene Schakels, voorbeeldenboek ecologische verbindingzones’ heeft de provincie uitgewerkt hoe een dergelijke visie ingevuld kan worden. De adviescommissie hanteert genoemde *Leidraad* als uitgangspunt voor deze advisering. In bijlage G is de *Handreiking inrichtingsvisie ecologische verbindingzones* opgenomen met daarin de beoordelingscriteria van de Adviescommissie.

Subsidies worden alleen verstrekt voor de geaccepteerde projectkosten. Hieronder vallen:

- Voorbereidingskosten, zijnde planvormingskosten, besteksvoorbereiding en toezicht op de uitvoering. Indien op basis van rijks- of provinciaal beleid archeologisch onderzoek noodzakelijk is, worden ook deze kosten tot de voorbereidingskosten gerekend.

- Inrichtingskosten, zijnde de kosten van uitbestede werken die in eigen beheer zijn uitgevoerd. Schouwpaden zijn alleen subsidiabel binnen een zone van minimaal 15 meter en mits deze beheerd worden als onbemest grasland.

Kosten voor verwerving, waardedaling en/of ontpachting van landbouwgronden ten behoeve van de realisering van een ecologische verbindingszone zijn alleen subsidiabel indien de aanvrager een gemeente en/of waterschap betreft. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In aanmerking voor subsidie komen de kosten voor verwerving, waardedaling en/of ontpachting van landbouwgronden ten behoeve van de realisering van een ecologische verbindingszone met een breedte van gemiddeld 25 meter per strekkende kilometer in het buitengebied en gemiddeld 50 meter per strekkende kilometer in het stedelijke gebied.
- Kosten voor verwerving, waardedaling en/of ontpachting van landbouwgronden ten behoeve van de realisering van een ecologische verbindingszones die gelegen zijn in, of direct grenzen aan uitbreidingsplannen voor woningbouw of bedrijventerrein, zijn niet subsidiabel, aangezien deze kosten onderdeel dienen uit te maken van de projectontwikkelingskosten; hier is het principe 'Rood betaalt voor Groen' van toepassing.
- Indien grond is aangekocht als ruilgrond ten behoeve van de realisatie van een verbindingszone, ligt er hiervoor een bewijslast bij de aanvrager van de subsidie. Met betrekking tot het verwerven van ruilgronden dient de subsidieaanvrager voordat er tot de verwerving van ruilgronden wordt overgegaan, een visie voor de betreffende ecologische verbindingszone op te stellen, waarin wordt aangegeven hoeveel grond er voor de realisatie verworven dient te worden, en welk gedeelte daarvan middels het verwerven van ruilgronden ingevuld dient te worden;
- Kosten voor grondaankoop mogen niet uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens de tarieven van Bureau Beheer Landbouwgronden van de Dienst Landelijk Gebied voor gronden in het buitengebied. De kosten van grondaankopers of makelaar zijn eveneens subsidiabel -mits deze niet meer dan 20% bedragen van de som van de grondprijs- en de notariële kosten.

In bijlage E van de beleidsregel zijn normkosten met betrekking tot de realisatie van ecologische verbindingszones nader gespecificeerd.

In 2005 heeft de provincie de uitvoering van het beleid voor verbindingszones geëvalueerd. In het rapport 'Evaluatie Ecologische Verbindingszones' zijn voorstellen voor versnelling en verbetering van de uitvoering opgenomen, welke deels hun uitwerking in deze beleidsregel hebben gekregen. Dit betreft de mogelijkheid voor subsidiëring van de waardedaling van agrarische gronden – zijnde de getaxeerde agrarische grondwaarde verminderd met de actuele waarde voor natuurgronden – die een gemeente inzet ten behoeve van de realisatie van een ecologische verbindingszone. Deze mogelijkheid is op verzoek van de gemeenten toegevoegd. Hieraan worden de voorwaarden verbonden dat de betreffende gronden voorheen een agrarische bestemming hadden, en bijvoorbeeld niet door een gemeente met oog op een ander doel zijn verworven, en dat de gronden naar realisatie van de verbindingszone in het Bestemmingsplan een natuurbestemming krijgen.

Op 18 maart 2008 hebben Gedeputeerde Staten besloten om het gemeentelijk aandeel in de aanleg van ecologische verbindingzones in deze bestuursperiode voor 100 procent te subsidiëren. De reden hiervoor is dat met name kleine gemeenten met een groot buitengebied - en daarmee

een relatief grote opgave ten aanzien van verbindingzones - moeite hebben om projecten financieel gedekt te krijgen.

De subsidie is beschikbaar voor maximaal 2,5 hectare per strekkende kilometer, conform de provinciale doelstelling om ecologische verbindingzones met een gemiddelde breedte van 25 meter aan te leggen. Voor natte verbindingzones –verbindingzones die zijn opgenomen op de plankaart van het provinciale Waterhuishoudingsplan– geldt de subsidie echter alleen voor dat deel van de verbindingzone dat breder is dan 10 meter (het zogenaamde ‘gemeentelijk deel’). Over de aanleg van de eerste 10 meter en de kostenverdeling zijn tussen provincie en de waterschappen afspraken gemaakt in het kader van het provinciale Waterhuishoudingsplan en de Tweede Bestuursovereenkomst tussen Provincie en de Waterschappen van 14 december 2007. Voor de natte verbindingzones geldt de subsidie daarom in principe voor maximaal 1,5 hectare per strekkende kilometer.

Aan deze subsidie van 100% verbindt de provincie wel de voorwaarde dat de gemeente of het waterschap zich garant stelt voor het aansluitend ecologisch beheer en onderhoud van de verbindingzone, e.e.a. conform artikel 10 lid 2. Dit wordt expliciet in de subsidiebeschikking opgenomen.

Gemeenten die de afgelopen jaren op eigen initiatief in de aanleg van ecologische verbindingzones hebben geïnvesteerd, krijgen een eenmalige bijdrage in de beheerskosten. De provincie verleent aan deze gemeenten een subsidie van 50% op de kosten van beheer en onderhoud voor een periode van 10 jaar. Deze subsidie is ook van toepassing indien na uitvoering de betreffende verbindingzone is overgedragen aan een waterschap.

De gemiddelde kosten voor beheer en onderhoud zijn vastgesteld op € 1.000,- euro per hectare. Deze bijdrage wordt in één keer verstrekt. Rekeninghoudend met de constante waarde van deze bijdrage komt dit dan neer op een éénmalige uitkering van € 4.000,- per hectare.

Subsidie moet vóór 1 januari 2009 zijn aangevraagd door middel van het door Gedeputeerde Staten vastgestelde aanvraagformulier voor een éénmalige subsidie voor de kosten van beheer en onderhoud van ecologische verbindingzones

Artikel 17 Subsidies voor ontsnippering van gemeentewegen

Met ontsnippering van gemeentewegen wordt bedoeld het opheffen van de barrièrewerking door de aanleg van faunavoorzieningen als dassentunnels, rasters, ecoduikers en amfibieënpassages. De subsidies zijn alleen beschikbaar voor projecten waarvoor geen rijksmiddelen worden ingezet. Alleen gemeenten en waterschappen kunnen van deze regeling gebruik maken.

Subsidie wordt alleen verleend aan ontsnipperingsprojecten van gemeentelijke wegen welke zijn gelegen binnen de ecologische hoofdstructuur (EHS), binnen een bestaande of te realiseren ecologische verbindingzone, binnen een regionale natuur en landschapseenheid (RNLE) of binnen een gebied waarvoor een relevant gebiedsgericht soortbeschermsplan is opgesteld, bijvoorbeeld een ontsnipperingsplan door de Das. Subsidie voor ontsnipperingsprojecten ten

behoefte van begrazingsbeheer zijn alleen subsidiabel indien deze zijn gelegen binnen een RNLE en waarvoor bovendien in de Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant een begrazingsdoelstelling is geformuleerd.

Vergelijkbaar met ecologische verbindingzones wordt subsidie verleend op basis van een uitvoeringsvisie of -plan dat is goedgekeurd door de adviescommissie ecologische verbindingzones.

Met betrekking tot de normkosten bij de uitvoering van ontsnipperingsprojecten wordt uitgegaan van de normkosten welke betrekking hebben op ecologische verbindingzone, zoals opgenomen in bijlage E, uitgezonderd de onderdelen 'grondverwerving en ontpachting' en 'inrichting algemeen', en met dien verstande dat projecten tot maximaal 75% subsidiabel zijn. De argumentatie voor dit hogere subsidiepercentage is gebaseerd op het feit dat ontsnipperingsmaatregelen geen direct lokaal, maar een bovenlokaal belang dienen, namelijk het in stand houden van regionale populaties van soorten. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de aanleg van landschapselementen en ecologische verbindingzones dragen ontsnipperingsmaatregelen ook niet of nauwelijks bij aan de visuele versterking van het landschap binnen een gemeente. Het hogere subsidiepercentage is daarom bedoeld als een extra stimulering van gemeenten en waterschappen.

Artikel 18 Herstel en behoud monumentelen lanen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 30 oktober 2007 besloten om een subsidie-regeling te ontwikkelen voor het behoud en herstel van monumentale laanstructuren op particuliere landgoederen. Op hoofdlijnen zal de regeling uit twee onderdelen bestaan:

1. een subsidie voor planvorming en het opstellen van een meerjarig uitvoeringsprogramma;
2. een subsidie voor concrete uitvoeringsmaatregelen op basis van dit uitvoeringsplan. De uitvoering kan meerdere jaren in beslag nemen.

Projecten om monumentale laanstructuren te herstellen zijn vaak complex; uitvoeringsmaatregelen zijn in de meeste gevallen kostbaar. In het geval dat er bomen gekapt moeten worden, kunnen projecten bovendien maatschappelijk gezien gevoelig liggen. Het is daarom van belang dat er aan de te nemen maatregelen een goed onderbouwd uitvoeringsplan ten grondslag ligt, waarin de verschillende uitvoeringsaspecten goed in beeld zijn gebracht. Het gaat daarbij niet alleen om een juiste analyse en beoordeling van cultuurhistorische en ecologische aspecten, maar ook om aspecten van regelgeving en communicatie. Deze aspecten dienen te worden uitgewerkt in een 'lanenplan'.

De uitvoering van een lanenplan zal over het algemeen gefaseerd worden uitgevoerd. Dit lanenplan vormt de basis voor een meerjarig uitvoeringsprogramma. Subsidie voor uitvoeringsprojecten wordt daarom alleen uitgekeerd op basis van een uitvoeringsprogramma zoals hierboven vermeld. GS werken in het Beoordelingskader *Herstel en behoud van monumentale lanen op particuliere landgoederen* nader uit:

- a. criteria om in aanmerking te komen voor een subsidie voor het opstellen van een lanenplan;
- b. voorwaarden waaraan een lanenplan en uitvoeringsprogramma minimaal dienen te voldoen;
- c. welke activiteiten in het kader van het behoud en herstel van landgoedlanen voor subsidie in aanmerking komen.

Op basis van dit beoordelingskader zullen subsidieaanvragen beoordeeld worden. Voor de beoordeling van lanenplannen zullen GS een onafhankelijke commissie instellen met daarin experts op het gebied van het herstel van laanbomen en lanen.

De regeling wordt van kracht zodra GS het *Beoordelingskader voor landgoedlanen* hebben vastgesteld en de bijbehorende subsidieplafonds zijn gepubliceerd.

Artikel 21

Dit artikel wijst op de aanvullende regels in de subsidieverordening inrichting landelijk gebied. Deze bevat o.a. bepalingen over betaling en verlening van voorschotten, en over de door de aanvrager te voeren administratie.

4. Bijlagen bij de beleidsregel

Bijlagen A tot en met G behorende bij de Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap

In bijlage A tot en met F zijn de gehanteerde normbedragen zoals bedoeld in artikel 9 lid 1 van de beleidsregel opgenomen. Bijlage G heeft betrekking op artikel 16.

Inhoud:

Bijlage A	Richtlijnen en normen voor het onderdeel Herstel en aanleg kleine landschapselementen ter uitvoering van artikel 12 lid 3 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.
Bijlage A1	Subsidiabele activiteiten, criteria, randvoorwaarden en subsidiënormen voor de aanleg van beplantingen.
Bijlage A2	Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor de aanleg van poelen.
Bijlage A3	Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor het herstel van kleine landschapselementen.
Bijlage B	Richtlijnen en normen voor het onderdeel Instandhouding kleine landschapselementen van artikel 13 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.
Bijlage C	Richtlijnen en normen voor het onderdeel kleinschalige natuurontwikkeling van artikel 14 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.
Bijlage D	Richtlijnen en normen voor het onderdeel Biotoopverbetering van artikel 15 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.
Bijlage E	Richtlijnen en normen voor het onderdeel Ecologische verbindingzones ter uitvoering van artikel 16 lid 6 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap, en deels van toepassing op artikel 17 lid 6 betreffende het onderdeel Ontsnippering van gemeentelijke wegen.
Bijlage F	Richtlijnen en normen voor het onderdeel Herstel en behoud monumentale lanen op landgoederen ter uitvoering van artikel 18 lid 4 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.
Bijlage G	Handreiking inrichtingsvisie ecologische verbindingzones

Bijlage A

Richtlijnen en normen voor het onderdeel Herstel en aanleg kleine landschapselementen ter uitvoering van artikel 12 lid 3 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap

A1: Subsidiabele activiteiten, criteria, randvoorwaarden en subsidiënormen voor de aanleg van beplantingen

Beplantingsprojecten komen slechts dan in aanmerking voor subsidie als minimaal 100 stuks bosplantsoen of 10 laanbomen -niet zijnde hoogstamfruitbomen of leibomen- worden aangeplant. Daarbij is per beplantingsvlak slechts één beplantingsgroep (zie bijlage A1a) subsidiabel. Hierbij gelden de volgende uitzonderingen:

- Voor erfbeplantingen is dit minimum 200 stuks bosplantsoen;
- Voor beplantingsvakken die smaller zijn dan 7 meter zijn maximaal 2 beplantingsgroepen subsidiabel;
- Beplantingsprojecten binnen een aaneengesloten hekwerk of schutting zijn niet subsidiabel.

Vanwege de mogelijke risico's van plantenziekten en plagen is alleen plantmateriaal van Nederlandse of autochtone herkomst subsidiabel.

In de subsidiënorm voor de aanleg van een beplantingselement is o.a. opgenomen: grondbewerking, aankoop materiaal (plantsoen, boompalen e.d.), aanleg van de beplanting (arbeid) en 1 jaar onderhoud. De normkosten voor de aanleg van beplantingen zijn berekend op basis van de Standaard-Eenheids-Prijzen van de Dienst Landelijk Gebied 2006 en de Begrotingsprijslijst voor bos- en haagplantsoen, veren en laanbomen seizoen 2005/2006 van Bronnen (voorheen Staatsbosbeheer Dienstverlening Productgroep Zaad en Plantsoen), en zijn voor de daarop volgende jaren geïndexeerd volgens de Consumentenprijsindex (CPI) voor alle huishoudens. De berekening van de inrichtingskosten is conform de uitgangspunten in de door de Europese Commissie goedgekeurde landelijke Catalogus Groen-Blauwe Diensten. Rasterkosten ter bescherming van beplantingselementen die buiten het erf worden aangelegd zijn ook subsidiabel. De normkosten voor rasters zijn berekend op basis van het Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2006, en zijn voor de daarop volgende jaren geïndexeerd volgens de Consumentenprijsindex (CPI) voor alle huishoudens.

Inboet ter vervanging van niet aangeslagen beplanting is subsidiabel tot maximaal 10% van het gesubsieerde aantal per beplantingsgroep.

Voorbereidingskosten (planvorming en bestek) zijn niet in de normkosten verwerkt. Deze kosten worden aanvullend gesubsidieerd, met de restrictie dat de voorbereidingskosten die voor subsidie in aanmerking komen niet hoger zijn dan 6% (planvorming door aanvrager zelf) of 20% (planvorming door extern bureau) van de subsidiabele uitvoeringskosten (100% normkosten).

Voor projecten op erven geldt de restrictie dat de subsidie voor planvorming maximaal € 160,00 kan bedragen. Voor gemeentelijke erfbeplantingsacties is dit maximaal € 80,00 per erf. De maximale subsidie voor de uitvoeringskosten (materiaal, plantsoen) bedraagt in dat geval maximaal 50% van de subsidiabele uitvoeringskosten.

De criteria, randvoorwaarden en subsidiënormen zijn uitgewerkt in de tabellen A1a, A1b en A1c.

Tabel A1a: Overzicht criteria en randvoorwaarden voor aanleg van beplantingen

Beplantings-groep *	Minimale leeftijd/maat	Maximaal te subsidiëren aantal per oppervlakte- /of lengte eenheid	Te subsidiëren sortiment	Maximaal aantal te subsidiëren per project
Bosplantsoen	2 jarig bosplantsoen, minimaal maat 60-80 cm	6400 st per hectare; plantverband minimaal 1,25m x 1,25m of 1,50m x 1,00m	Zie bijlage A1b	
Haag-plantsoen	2 jarig bosplantsoen, minimaal maat 60-80 cm	4 st per meter haag	Zie bijlage A1b	Op erf maximaal 400 st subsidiabel
Veren	Lengte minimaal 150 cm	12 st per 100 meter ; plantaafstand minimaal 8 meter	Zie bijlage A1b	n.v.t.
Laanbomen excl. Hoogstam- fruitbomen	Minimaal maat 10-12 mm; 2x verplant	12 st per 100 meter ; plantaafstand minimaal 8 meter	Zie bijlage A1b	n.v.t.
Hoogstam- fruitbomen	Minimaal maat 6-8 cm	156 st per hectare; plantaafstand minimaal 10 meter	Zie bijlage A1b	Op erven maximaal 10 st; eventueel meer dan 10 stuks subsidiabel als aanleg past in cultuurhistorische context.
Leibomen	Minimaal maat 10-12 mm; 2x verplant	n.v.t.	Zie bijlage A1b	Maximaal 5 stuks subsidiabel
Knotwilgen	Onbewortelde 3 jarige stek of bewortelde stek maat 10-12 cm	20 st per 100 meter; plantaafstand minimaal 5 meter	Zie bijlage A1b	n.v.t.
Snelgroeiend loofhout	1 jarige bewortelde stek	625 st per hectare	Zie bijlage A1b	n.v.t.

* Per beplantingsvak komt in beginsel slechts één beplantingsgroep voor subsidie in aanmerking. Alleen voor beplantingsvakken die smaller zijn dan 7 meter komen twee beplantingsgroepen voor subsidie in aanmerking.

Tabel A1b: Overzicht te subsidiëren boom- en struiksoorten

Sortiment		Te subsidiëren soorten per beplantingsgroep	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bosplantsoen X= te subsidiëren soort	Laanbomen/veren + indeling subsidie categorie
Abeel, grauwe	Populus canescens		<i>B c.v.</i>
Appel, wilde	Malus sylvestris	X	
Berk, ruwe	Betula pendula	X	<i>B</i>
Berk, zachte	Betula pubescens	X	
Bes, aal-	Ribes rubrum	X	
Bes, zwarte	Ribes nigrum	X	
Beuk	Fagus sylvatica	X	<i>C</i>
Bosroos	Rosa arvensis	X	
Eglantier	Rosa rubiginosa	X	
Eik, zomer-	Quercus robur	X	<i>C</i>
Eik, winter-	Quercus petraea	X	<i>C</i>
Els, zwarte	Alnus glutinosa	X	<i>A</i>
Esdoorn, gewone	Acer pseudoplatanus		<i>B c.v.</i>
Esdoorn, noorse	Acer plantanoides		<i>B</i>
Es, gewone	Fraxinus excelsior	X	<i>B c.v.</i>
Gagel	Miryca gale	X	
Gelderse roos	Viburnum opulus	X	
Haagbeuk	Carpinus betulus	X	<i>C</i>
Hazelaar	Corylus avellana	X	
Heggeroos	Rosa corymbifera	X	
Hondsroos	Rosa canina	X	
Hulst	Ilex aquifolium	X	
Iep, div .klonen	Ulmus ‘ ‘		<i>B c.v.</i>
Iep, steel-	Ulmus laevis	X	
Kardinaalsmuts	Euonymus europaeus	X	
Kastanje, tamme	Castanea sativa	X	<i>B</i>
Kers, zoete	Prunus avium	X	<i>B c.v.</i>

Vervolg tabel A1b

Sortiment		Te subsidiëren soorten per beplantingsgroep	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bosplantsoen X= te subsidiëren soort	Laanbomen/veren en indeling subsidie categorie
Kornoelje, rode	Cornus sanguinea	X	
Kornoelje, gele	Cornus mas	X	
Kraagroos	Rosa agrestis	X	
Krenteboompje	Amelanchier lamarckii	X	
Liguster, wilde	Ligustrum vulgare	X	
Linde, kleinbladige	Tilia cordata	X	C c.v.
Linde, grootbladige	Tilia platyphyllos		B
Linde, zilver-	Tilia tomentosa		C
Linde, Hollandse	Tilia vulgaris	X	C
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	X	
Meidoorn, eenstijlige	Crataegus monogyna	X	
Meidoorn, tweestijlige	Crataegus laevigata	X	
Mispel	Mespilus germanica	X	
Noot	Juglans regia		C
Paardekastanje	Aesculus hippocastan.	X	C c.v.
Plataan, gewone	Platanus acerifolia		B
Peer, wilde	Pyrus pyrastrer	X	
Populier, zwarte	Populus nigra		A c.v.
Populier – 'Canadapopulier'	Populus x canadensis		A c.v.
Sleedoorn	Prunus spinosa	X	
Veldesdoorn	Acer campestre	X	
Vlier, gewone	Sambucus nigra	X	
Vlier, berg	Sambucus racemosa	X	
Vogelkers, inheemse	Prunus padus	X	
Vuilboom	Rhamnus frangula	X	

Vervolg tabel A1b

Sortiment		Te subsidiëren soorten per beplantingsgroep	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bosplantsoen X= te subsidiëren soort	Laanbomen/veren en indeling subsidie categorie
Wegedoorn	Rhamnus catharticus	X	
Wilg, amandel-	Salix triandra	X	
Wilg, bittere	Salix purpurea	X	
Wilg, bos-	Salix caprea	X	
Wilg, grauwe	Salix cinerea	X	
Wilg, kat-	Salix viminalis	X	
Wilg, geoorde	Salix aurita	X	
Wilg, kraak-	Salix fragilis	X	
Wilg, kruip-	Salix repens	X	
Wilg, laurier-	Salix pentandra	X	
Wilg, schiet-	Salix alba	X	A c.v.
Hoogstamfruit- bomen	Diverse soorten		A

Te subsidiëren cultivars (c.v.) van laanbomen

Van een aantal soorten laanbomen zijn een beperkt aantal cultivars subsidiabel. Het gaat hierbij om de volgende cultivars: *Fagus sylvatica* 'Purpurea', *Populus canescens* 'De Moffart en Witte van Haamstede'; *Acer pseudoplatanus* 'Negenia en Rotterdam'; *Fraxinus excelsior* 'Eureka, Altena, Atlas en Westhof's Glorie'; *Ulmus* 'Dodoens Clusius en Lobel'; *Prunus avium* 'Landscape Bloom en Plena'; *Tilia cordata* 'Erecta en Roelvo'; *Tilia vulgaris* 'Pallida'; *Aesculus hippocastanum* 'Baumannii'; *Populus x canadensis* 'div. cultivars'; *Populus nigra* 'div. cultivars m.u.v. Italica'; *Salix alba* 'Liempde, Belders'.

Tabel A1c: Normen 2008 voor de aanleg van beplantingen (incl. BTW)

Onderdeel	Plantsoensoort*	Normkosten per eenheid
Aanplant beplantingen		
Aanplant laanbomen (maat 10-12)		
Kleigrond	Laanboom cat. A	€ 44,50/st
Zand- en veengrond	Laanboom cat. A	€ 38,59/st
Kleigrond	Laanboom cat. B	€ 53,26/st
Zand- en veengrond	Laanboom cat. B	€ 47,34/st
Kleigrond	Laanboom cat. C	€ 56,55/st
Zand- en veengrond	Laanboom cat. C	€ 51,70/st
Aanplant veren (175-200 cm)		
Kleigrond	Veren cat. A	€ 9,79/st
Zand- en veengrond	Veren cat. A	€ 7,46/st
Kleigrond	Veren cat. B	€ 13,06/st
Zand- en veengrond	Veren cat. B	€ 10,73/st
Kleigrond	Veren cat. C	€ 13,06/st
Zand- en veengrond	Veren cat. C	€ 10,73/st
Aanplant bosplantsoen (2 jarig, maat 60-100)		
Kleigrond, conventioneel geteeld en van nederlandse herkomst	Bosplantsoen	€ 1,56/st
Zand- en veengrond, conventioneel geteeld en van nederlandse herkomst	Bosplantsoen	€ 1,28/st
Kleigrond; dijktaalud Conventioneel geteeld en van nederlandse herkomst	Bosplantsoen	€ 2,34/st
Aanplant haagplantsoen voor geschoren hagen(2 jarig, maat 60-100)		
Kleigrond	Haagplantsoen	€ 1,56/st
Zand – en veengrond	Haagplantsoen	€ 1,28/st
Aanplant onbewortelde wilgenstek voor knobomen		
Kleigrond	wilgenstek	€ 9,79/st
Zand- en veengrond	wilgenstek	€ 7,46/st

* Indien biologisch geteeld (EKO keurmerk) plantsoen wordt gebruikt worden de normkosten per eenheid met de volgende bedragen verhoogd:

1. bos- en haagplantsoen; € 0,15 per stuk extra
2. veren; €2,50 per stuk extra
3. laanbomen; € 5,00 per stuk extra

Vervolg Tabel A1c

Plaatsen rasters ter bescherming van beplanting

(alleen van toepassing voor elementen die buiten het erf worden gerealiseerd)

Plaatsen nieuw veeraster, duurzame palen** op 4 meter afstand met 2 puntdraden (inclusief materiaal) € 4,16/meter

Plaatsen nieuw elektrisch raster, duurzame palen op 10 meter afstand met 2 draden (inclusief materiaal) € 3,41/meter

Plaatsen nieuw schapenraster, duurzame palen op 3 meter, gelijkmazig zwaar ursusgaas, hoogte 100 cm (inclusief materiaal) € 8,78/meter

Plaatsen boombeschermer, type *schaap* € 17,59/st
1 duurzame boompaal van 250x10cm, 120 cm pantanetgaas met maaswijdte van 10x5 cm en hoogte van 150 cm (inclusief materiaal)

Plaatsen boombeschermer, type *rund* € 46,26/st
2 duurzame boompalen van 250x10 cm, 150 cm pantanetgaas met maaswijdte van 10x5 cm en hoogte van 200 cm (inclusief materiaal)

* Voor overzicht te subsidiëren soorten en indeling categorieën laanbomen zie bijlage A1b

** Tot de duurzame palen worden palen van inlandse eik, tamme kastanje of acacia gerekend.

A2: Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor de aanleg van poelen

Subsidie kan alleen worden verstrekt indien de projectlocatie (1) gelegen is binnen het aandachtsgebied en (2) de betreffende locatie geschikt is voor poelaanleg. Een locatie is geschikt als de grondwaterstand tijdens de zomerperiode niet lager dan 120 cm onder het maaiveld staat. De taluds van de poel moeten flauw zijn, minimaal 1:3, en de diepte van de poel is maximaal 2,5 meter. De poel heeft een oppervlakte van maximaal 1.000 m². Er vindt geen nevengebruik plaats, met uitzondering van het gebruik als drinkvoorziening voor vee.

Voor de aanleg en het herstel van een poel zijn de volgende werkzaamheden subsidiabel: het uitzetten van het object, uitgraven en transport grond, verwerken vrijkomende grond, het betreffende perceel waarop het zand wordt verwerkt in oude staat herstellen, herstel rijpaden en rasterkosten ter bescherming van het element.

Het subsidiebedrag wordt vastgesteld op basis van een offerte of begroting. De offerte of begroting wordt getoetst aan Standaard-Eenheids-Prijzen van Dienst Landelijk Gebied. De totale kosten voor poelenaanleg die voor subsidie in aanmerking komen is op zand- en veengronden maximaal € 4,00 per m³ grondverzet (excl. BTW) en € 4,50 per m³ grondverzet (excl. BTW) op kleigronden. Het grondverzet wordt gesubsidieerd tot maximaal 600 m³ per poel.

Tabel A2a: Overzicht subsidiemogelijkheden poelenaanleg

Locatie aan te leggen poel *	Subsidie per eigendoms categorie	
	Particulier	Gemeente / Waterschap
Erf in het aandachtsgebied **	50% van de kosten met maximum van € 225,00 per poel (incl. BTW)	n.v.t.
Overig terrein met een agrarische of natuurbestemming in het aandachtsgebied	80% van de kosten	50% van de kosten

* Voor beschrijving locatie zie artikel 2 lid n en o.

** Het aandachtsgebied is gedefinieerd in artikel 2 lid p. In het geval dat aanleg van een poel plaatsvindt buiten het aandachtsgebied, maar binnen een straal van een 100 meter van een bestaand of aan te leggen bos/struweel/houtsingel of moeras van minimaal 1 hectare plaatsvindt, wordt dit project ook beschouwd als zijnde een project in een aandachtsgebied.

A3: Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor het herstel van kleine landschapselementen

In de provincie kan aan gemeenten met een subsidieregeling voor periodiek landschapsonderhoud (bijvoorbeeld de Regeling Etten-Leur of Subsidieregling Groen Blauw Stimuleringskader Noord-Brabant) een éénmalige bijdrage worden toegekend voor het wegwerken van achterstallig onderhoud aan cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen van particulieren en gemeente (maximaal 25% van de totale oppervlakte/lengte) buiten het erf op basis van vastgestelde normbedragen of een offerte.

De normkosten voor herstel van kleine landschapselementen zijn berekend op basis van de Tijdnormen voor aanleg en onderhoud van natuur, groen en recreatieve voorzieningen (IMAG; Groene Boek). De berekening van de kosten is conform de uitgangspunten in de door de Europese Commissie goedgekeurde landelijke Catalogus Groen-Blauwe Diensten.

De normkosten zijn in tabel A3a opgenomen. Deze normen gelden bij uitvoering in eigen beheer door de eigenaar. Wanneer het wegwerken van achterstallig onderhoud door een gemeente gestructureerd wordt opgezet en uitgevoerd worden door één of meerdere aannemers, wordt subsidie toegezegd op basis van een offerte. De offerte wordt getoetst aan de normen in tabel A3a.

Tabel A3a: Normen voor wegwerken van achterstallig onderhoud (incl. BTW)

Onderdeel	Vergoeding per onderhoudsbeurt
Houtwallen en houtsingels	
Werkzaamheden: vellen, snoeien en verbranden/versnipperen takhout	
Bedekking > 60% 50-100 stammen per are met diameter > 9 cm	€ 133,76 per are
Bedekking 20-60% < 50 stammen per are met diameter > 9 cm	€ 96,68 per are
Hakhoutbosje	
Werkzaamheden: vellen, snoeien	
Bedekking hakhout > 60% 50-100 stammen per are met diameter > 9 cm	€ 55,51 per are

Vervolg Tabel A3a

Onderdeel	Vergoeding per onderhoudsbeurt
Elzensingel	
Werkzaamheden: vellen, snoeien en verbranden/versnipperen takhout	
100-150 stammen per 100 meter met diameter > 9 cm	€ 4,38,00 per meter
50-100 stammen per 100 meter met diameter > 9 cm	€ 3,63 per meter
< 50 stammen per 100 meter met diameter > 9 cm	€ 2,70 per 100 meter
Griendje	
Werkzaamheden: kappen en neerdrukken	
Bedekking hakhout > 60%	€ 26,15 per are
50 stobben per are	
Knotbomen(rij)	
Werkzaamheden: knotten, takhout versnipperen	
Diameter stam < 30 cm*, gemiddeld 10 telgen per knot	€ 10,48 per stuk
Diameter stam 30-60 cm*, gemiddeld 30 telgen per knot	€ 28,83 per stuk
Diameter stam 60-80 cm*, gemiddeld 40 telgen per knot	€ 38,01 per stuk
Bomen(rij) – bomen ouder dan 20 jaar	
Werkzaamheden: snoeien en versnipperen takhout	
Diameter stam 20-40 cm	€ 12,00 per stuk
Diameter stam 40-80 cm	€ 22,69 per stuk
Diameter stam > 80 cm	€ 35,34 per stuk
Struweelhaag	
Werkzaamheden: afzetten struweelhaag en takhout versnipperen	
Voor iedere haag	€ 390,00 per 100 meter haag
Poel	
Werkzaamheden: opschonen van de poel	
Voor één of meerdere poelen	Op basis van een offerte

** diameter gemeten op 130 cm boven maaiveld*

Bijlage B

Richtlijnen en normen voor het onderdeel Instandhouding kleine landschapselementen van artikel 13 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.

1.1 Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor de instandhouding van kleine landschapselementen.

1.2

De in deze bijlage opgenomen periodieke bijdragen voor het onderhoud van landschapselementen is alleen van toepassing op bestaande en nieuwe landschapselementen op dijken die onderdeel uitmaken van het project Dijk van een Landschap (Intentieverklaring Dijk van een Landschap). De bijdrage is 100% van de vastgestelde normbedragen (zie tabel B1a). Een bijdrage kan verkregen worden voor het onderhoud van landschapsbomen, knotbomen, struweel en poelen. Voor de poelen geldt dat ze aan de voet van de dijk gelegen moeten zijn.

In de subsidiënorm voor onderhoud van beplantingen is begrepen: het afzetten van beplantingen, inclusief uitsnoeien en korten van de stammen en het versnipperen van het takhout voor alle elementen met uitzondering van brede beplantingselementen omdat bij deze elementen het snoeihout op andere wijze kan worden verwerkt.

De normkosten voor Instandhouding kleine landschapselementen zijn berekend op basis van de Tijdnormen voor aanleg en onderhoud van natuur, groen en recreatieve voorzieningen (IMAG; Groene Boek). De berekening van de kosten is conform de uitgangspunten in de door de Europese Commissie goedgekeurde landelijke Catalogus Groen-Blauwe Diensten.

De normkosten zijn in tabel B1a opgenomen. Deze normen gelden bij uitvoering in eigen beheer door de eigenaar. Wanneer het beheer gestructureerd wordt opgezet en uitgevoerd worden door één of meerdere aannemers, wordt subsidie toegezegd op basis van een offerte. De offerte wordt getoetst aan de normen in tabel A3a.

Tabel B1a: Normen 2006 voor het onderhoud van beplantingen op dijken in het West-Brabant (project Dijk v/e Landschap)

Onderdeel	Vergoeding per onderhoudsbeurt
Struweel	
Werkzaamheden: vellen, snoeien en verbranden/versnipperen takhout	
Bedekking > 60%	€ 133,76 per are
50-100 stammen per are met diameter > 9 cm	
Bedekking 20-60%	€ 96,68 per are
< 50 stammen per are met diameter > 9 cm	
Knotbomen(rij)	
Werkzaamheden: knotten, takhout versnipperen	
Diameter stam < 30 cm*, gemiddeld 10 telgen per knot	€ 10,48 per stuk
Diameter stam 30-60 cm*, gemiddeld 30 telgen per knot	€ 28,83 per stuk
Diameter stam 60-80 cm*, gemiddeld 40 telgen per knot	€ 38,01 per stuk
Bomen(rij) – bomen ouder dan 20 jaar	
Werkzaamheden: snoeien en versnipperen takhout	
Diameter stam < 20 cm	€ 7,80 per stuk
Diameter stam 20-40 cm	€ 15,59 per stuk
Diameter stam 40-80 cm	€ 22,69 per stuk
Diameter stam > 80 cm	€ 35,34 per stuk
Poel	
Werkzaamheden: opschonen poel	
Voor één of meerdere poelen	Op basis van offerte

* diameter gemeten op 130 cm boven maaiweld

Bijlage C

Richtlijnen en normen voor het onderdeel natuurbouw van artikel 14 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap

Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor kleinschalige natuurontwikkeling

Bijlage C heeft betrekking op de aanleg van natuurvriendelijke oevers en overige projecten waarbij door ontgraving gunstige situaties voor natuurontwikkeling worden gecreëerd. In tabel C zijn de subsidiabele activiteiten omschreven.

Tabel C: Overzicht subsidiabele activiteiten

Onderdeel	Te subsidiëren kosten
Planvorming	<u>Uitvoering door aanvrager zelf:</u>
Bestek	Planvorming: 3% van de uitvoeringskosten Bestek : 3% van de uitvoeringskosten
	<u>Uitvoering door extern adviesbureau:</u>
	Planvorming: werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten Bestek : werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten
	Tot de uitvoeringskosten worden gerekend de kosten behorende bij de onderdelen inrichting en overige kosten.
Inrichting	De inrichtingskosten komen tot een maximum van € 50.000,-per hectare in te richten gebied voor subsidie in aanmerking. Tot de inrichtingskosten worden gerekend: <ul style="list-style-type: none">- het uitzetten van het object- uitgraven en transport grond- verwerken vrijkomende grond, indien van toepassing het betreffende perceel waarop de vrijkomende grond wordt verwerkt in oude staat herstellen- herstel rijpaden- rasterkosten ter bescherming van het element De kosten van uitbestede werken als van werken die in eigen beheer worden uitgevoerd ten behoeve van de inrichting van een gebied zijn subsidiabel. Het subsidiebedrag wordt toegekend op basis van een begroting of een of meerdere offerte(s). De begroting of offerte wordt getoetst aan de Standaard-Eenheids-Prijzen Dienst Landelijk Gebied.
Overige kosten	
Archeologisch onderzoek:	Werkelijke kosten subsidiabel
Legeskosten:	Werkelijke kosten subsidiabel
Kosten bemonstering ten behoeve van inrichting:	Werkelijke kosten subsidiabel
Uitvoeringskosten, algemene kosten, winst en risico:	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 15% van de totale uitvoeringskosten.
Onvoorzien:	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 10% van de totale uitvoeringskosten.

Bijlage D

Richtlijnen en normen voor het onderdeel Biotoopverbetering van artikel 15 lid 2 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap

Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor biotoopverbetering

Bijlage D heeft betrekking op de aanleg van voorzieningen voor kwetsbare diersoorten die niet in het kader van artikel 14 gesubsidieerd kunnen worden. Voorzieningen waar aan gedacht kan worden zijn ondermeer aanleg van steile wanden voor oeverzwaluwen en aanleg van vleermuizenverblijven. Bij een aanvraag van een dergelijke voorziening zal de Stichting zich laten adviseren door terzake deskundige over de ecologische meerwaarde van de voorziening. In tabel D zijn de subsidiabele activiteiten nader omschreven.

Tabel D: Overzicht subsidiabele activiteiten

Onderdeel	Te subsidiëren kosten
Planvorming	<u>Uitvoering door aanvrager zelf:</u>
Bestek	Planvorming: 3% van de uitvoeringskosten
	Bestek: 3% van de uitvoeringskosten
	<u>Uitvoering door extern adviesbureau:</u>
	Planvorming: werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten
	Bestek: werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten
	Tot de uitvoeringskosten worden gerekend de kosten behorende bij de onderdelen inrichting en overige kosten (aanneemsom)
Inrichting	Tot de inrichtingskosten worden gerekend: <ul style="list-style-type: none">- het uitzetten van het object- het aanbrengen van de betreffende voorziening
	De kosten van uitbestede werken als van werken die in eigen beheer worden uitgevoerd ten behoeve van de voorziening zijn subsidiabel. Het subsidiebedrag wordt toegekend op basis van een begroting of een of meerdere offerte(s).
Overige kosten	
Legeskosten:	Werkelijke kosten subsidiabel
Uitvoeringskosten, algemene kosten, winst en risico:	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 20% van de totale uitvoeringskosten.
Onvoorzien	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 10% van de totale uitvoeringskosten.

Bijlage E

Richtlijnen en normen voor het onderdeel Ecologische verbindingzones ter uitvoering van artikel 16 lid 6 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap, deels van overeenkomstige toepassing op het onderdeel Ontsnippering van gemeentelijke wegen (artikel 17 lid 6).

Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor ecologische verbindingzones.

Bijlage E heeft betrekking op de aanleg van ecologische verbindingzones en deels ontsnippering van gemeentewegen. In tabel E zijn de subsidiabele activiteiten nader omschreven.

Tabel E: Overzicht subsidiabele activiteiten

Onderdeel	Te subsidiëren kosten
Planvorming, bestek en directievoering	
Planvorming	<u>Uitvoering door waterschap of gemeente zelf:</u>
Bestek	Planvorming: 3% van de uitvoeringskosten
	Bestek: 3% van de uitvoeringskosten
	<u>Uitvoering door extern adviesbureau:</u>
	Planvorming: werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten
	Bestek: werkelijke kosten met maximum van 10% van de uitvoeringskosten
	Tot de uitvoeringskosten worden gerekend de kosten behorende bij de onderdelen inrichting en overige kosten (aanneemsom)
Kosten voor aankoop of inbreng van eigen gronden ten behoeve van een ecologische verbindingzone door waterschap en/of gemeente	
Aankoop/ontpachting gronden algemeen:	- In het buitengebied komt gemiddeld 2,5 hectare grond per strekkende kilometer verbindingzone voor subsidie in aanmerking. - Binnen bestaand stedelijk gebied is gemiddeld 5,0 hectare grond per strekkende kilometer verbindingzone subsidiabel.
Aankoop van gronden:	Subsidiabel zijn de kosten voor grondaankoop mits zij niet uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens Bureau Beheer Landbouwgronden van de Dienst Landelijk Gebied. Afwijkende situaties moesten voorgelegd worden aan Adviescommissie EVZ.

Vervolg Tabel E

Waardedaling	Subsidiabel zijn de kosten voor waardedaling van de inzet van eigen agrarische gronden van waterschap en/of gemeente, mits deze niet uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens Bureau Beheer Landbouwgronden van de Dienst Landelijk Gebied. Voor de restwaarde van gronden die omgezet worden in 'natuur' wordt 10 % van de grondprijs aangehouden.
Ontpachting:	Subsidiabel zijn de kosten voor ontpachting mits zij niet uitstijgen boven hetgeen gebruikelijk is volgens Bureau Beheer Landbouwgronden van de Dienst Landelijk Gebied.
Personeelskosten voor verwerving en/of ontpachting:	Werkelijke kosten tot een maximum van 20% van de som van de grondprijs.
Notariële kosten:	Werkelijke kosten subsidiabel

Onderdeel	Te subsidiëren kosten
-----------	-----------------------

Inrichting

Inrichting algemeen:	De kosten van uitbestede werken als van werken die in eigen beheer worden uitgevoerd ten behoeve van de inrichting van de ecologische verbindingzone met een gemiddelde breedte van 25 meter in het buitengebied en 50 meter binnen het stedelijk zijn subsidiabel. De inrichtingskosten komen tot een maximum van € 50.000,- per hectare in te richten zone voor subsidie in aanmerking. Afwijkende situaties moeten voorgelegd worden aan Adviescommissie EVZ. De begroting wordt getoetst aan de hand van de Standaard-Eenheids-Prijzen (SEP) Dienst Landelijk Gebied.
----------------------	---

Kleinschalige faunavoorzieningen voor landnatuur:

Overige kosten

Archeologisch onderzoek:	Werkelijke kosten subsidiabel
Vooronderzoek kabels en leidingen:	Werkelijke kosten subsidiabel
Legeskosten:	Werkelijke kosten subsidiabel
Kosten bemonstering ten behoeve van inrichting:	Werkelijke kosten subsidiabel
Uitvoeringskosten , algemene kosten, winst en risico:	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 20% van de totale uitvoeringskosten
Onvoorzien:	Subsidiabel zijn de kosten tot een maximum van 10% van de totale uitvoeringskosten
Kosten opstellen accountantsverklaring:	Werkelijke kosten subsidiabel

Bijlage F

Richtlijnen en normen voor het onderdeel Herstel en behoud monumentale lanen op landgoederen ter uitvoering van artikel 18 lid 4 van de beleidsregel subsidie natuur en landschap.

Subsidiabele activiteiten, criteria en randvoorwaarden en subsidiënormen voor herstel en behoud monumentale lanen op particuliere landgoederen

De subsidiabele activiteiten, criteria, randvoorwaarden en subsidiënormen voor het herstel en behoud van monumentale lanen op landgoederen zijn vastgelegd in het beoordelingskader *Behoud en herstel van monumentale lanen op particuliere landgoederen* (GS 22 april 2008), een en ander zoals dit door Gedeputeerde Staten is vastgesteld en gepubliceerd in het Provinciaal blad. Hierin zijn zowel de criteria en voorwaarden opgenomen waaraan een lanenplan—zoals bedoeld in artikel 18 lid 3—moet voldoen, als ook de uitvoeringsmaatregelen welke voor subsidiëring in aanmerking kunnen komen. Op basis van deze criteria worden subsidiebeschikkingen opgesteld. In bijzondere gevallen kunnen GS alleen op basis van een advies van de commissie van experts voor de beoordeling van lanenplannen hiervan afwijken.

Bijlage G

Handreiking inrichtingsvisie ecologische verbindingzones, vastgesteld door de Adviescommissie EVZ op 16 oktober 2007

De Adviescommissie EVZ toetst subsidieaanvragen voor ecologische verbindingzones, welke in het kader van de beleidsregel subsidie natuur en landschap bij het Coördinatiepunt Landschapsbeheer zijn ingediend. De Adviescommissie richt zich daarbij met name op de ecologische onderbouwing van inrichtingsvisies. Het uitgangspunt van de commissie daarbij is dat in een goede visie de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke natuurgebieden worden door de ecologische verbindingzone verbonden?

Het kan daarbij gaan om natuurgebieden van de ecologische hoofdstructuur, maar ook om andere voor specifieke soorten relevante leefgebieden, zoals dassenleefgebied of struweelvogelgebied. In sommige gevallen kan ook het gebied van de verbindingzone zelf bijzondere natuurwaarden hebben. In de visie worden de betreffende natuurgebieden genoemd en wordt een korte karakterisering van de natuurwaarden in deze gebieden gegeven (inclusief bronvermelding).

2. Voor welke (doel)soorten in de te verbinden natuurgebieden is de ecologische verbindingzone van belang? Is er een goede analyse gemaakt ten aanzien van de keuze van deze doelsoorten?

Uit de visie moet duidelijk worden welke soorten er in de te verbinden natuurgebieden voorkomen (inclusief bronvermelding), en voor welke van die soorten de ecologische verbindingzone van belang kan zijn. Het kan daarbij gaan om soorten die al in (één van de) betreffende gebieden voorkomen, maar ook om soorten waarvoor de te verbinden gebieden in potentie geschikt zijn.

In de visie wordt tevens een nadere onderbouwing gegeven bij de selectie van de doelsoorten. Daaruit moet blijken dat verwacht mag worden dat de soorten waarvoor de verbindingzone wordt ingericht, ook daadwerkelijk van de verbindingzone gebruik zullen gaan maken. Het heeft daarbij de voorkeur om te kiezen voor een beperkt aantal doelsoorten, en niet een opsomming te geven van alle mogelijke doelsoorten.¹

¹ Dit is een essentieel onderdeel van de visie. Het gaat hier in feite om de vraag welke functie de ecologische verbindingzone binnen de EHS kan vervullen. Een veelgemaakte denkfout is dat er hier vanuit de verbindingzone zelf geredeneerd wordt in plaats van uit deze verbindende functie van de verbindingzone. (Dus niet: 'het is een natte EVZ; als doelsoort kiezen we daarom voor soorten van natte biotopen', maar wel 'de EVZ verbindt twee populaties van soort X; de EVZ wordt daarom ingericht zodat in ieder geval soort X van deze zone gebruik kan maken.')

3. Past het gekozen ambitieniveau (doelsoorten) bij de feitelijke mogelijkheden voor de verbindingzone?

Het ambitieniveau voor de ecologische verbindingzone moet overeenstemmen met de mogelijkheden die er voor inrichting zijn. Als een ecologische verbindingzone door stedelijk gebied loopt, dan heeft het mogelijk weinig zin om voor een doelsoort te kiezen die stedelijk gebied mijdt, ook al zou de verbindingzone in potentie veel meerwaarde voor die soort kunnen hebben. Het is dan waarschijnlijk beter om het ambitieniveau te richten op een soort die wel van de verbindingzone gebruik kan maken. Een ander voorbeeld is wanneer een bepaalde doelsoort dusdanig hoge eisen aan zijn leefgebied stelt (qua milieu of qua oppervlakte), en verwacht wordt dat binnen de voor een verbindingzone beschikbare ruimte niet aan deze eisen voldaan kan worden. Indien er geen mogelijkheden zijn om alsnog aan deze eisen te voldoen, dan is het waarschijnlijk beter om het ambitieniveau aan te passen.

Overigens is het van belang om niet alleen een onderbouwing te geven bij de keuze voor de doelsoorten waarvoor wel gekozen is, maar deze onderbouwing ook te geven voor de doelsoorten waarvoor niet gekozen is. Alleen wanneer deze informatie is toegevoegd, kan een goed oordeel over een inrichtingsvisie worden gegeven.

4. Is de inrichting en het beheer van de verbindingzone afgestemd op de gekozen doelsoorten?

In de visie is aangegeven welke eisen de gekozen doelsoorten aan hun leef- of verspreidingsgebied stellen, en dat dit zijn doorvertaling heeft gekregen in het inrichtingsplan. Belangrijk is ook dat uitgewerkt wordt welk ecologisch beheer er nodig is om ook op de langere termijn de verbindingzone voor deze soort geschikt te houden.

5. Hoe wordt het ecologische functioneren en recreatief medegebruik op elkaar afgestemd?

In de visie is aangegeven waar – en met welke frequentie – er binnen de verbindingzone sprake is van recreatief medegebruik, en door middel van welke maatregelen voorkomen wordt dat er verstoring van de verbindingzone plaatsvindt.

Over het algemeen is een ecologische verbindingzone goed te combineren met (extensief) recreatief medegebruik, mits er hiermee bij de inrichting rekening wordt gehouden. De mogelijkheden van recreatief medegebruik wordt vanzelfsprekend mede bepaald door de voor de verbindingzone beschikbare ruimte: in een EVZ met een gemiddelde breedte van 25 meter is meer mogelijk dan in een EVZ met de minimale breedte van 10 meter.

6. Past de inrichting bij de landschapsecohydrologische structuur van het gebied, en is rekening gehouden met archeologische, aardkundige en cultuurhistorische aspecten?

De Adviescommissie neemt deze aspecten bij de beoordeling van inrichtingsvisie zijdelings mee en adviseert zonodig over opvallende zaken. Onder ‘opvallende zaken’ kan worden verstaan:

- een voorstel tot bosaanleg in een gebied met een typisch open landschappelijk karakter;
- het voorstel tot hermeandering van een gegraven waterloop (graaf, leij, turfvaart);

- *het voorstel tot een inrichtingsprofiel van een laaglandbeek in de bovenloop van een waterloop of omgekeerd;*
- *het voorstel om een natte EVZ aan te leggen over of door een dekzandrug;*
- *het voorstel om een gebied in te richten volgens het natuurdoeltype ‘nat schraalland’ op een locatie waar geen kwel verwacht wordt.*

Het heeft daarom meerwaarde wanneer in een visie kort wordt aangegeven of bovengenoemde aspecten relevant zijn voor het gebied waarin de betreffende verbindingzone is gelegen en hoe dit heeft doorgewerkt in de inrichting. (Ten aanzien van aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden verdient het aanbeveling om hierover vooraf te overleggen met de provinciaal adviseur.)

In meer algemene zin stelt de Adviescommissie een korte en bondige rapportage op prijs. Als richtlijn kan worden meegegeven dat de ecologische onderbouwing (vraag 1 t/m 3) voor één ecologische verbindingzone in maximaal 1 à 2 A4 beantwoord moet kunnen worden.